

MOJ GLAS

Special edition

215
GODINA

KLINIČKE BOLNICE
"SVETI DUH"

IMPRESSUM 215 godina**IMPRESSUM 202 godine****Glavni urednik:****Jadranka Ristić, dipl.med.techn.**

Voditelj tima operacijskih sestara na Klinici za ginekologiju i porodništvo

Zamjenik glavnog urednika:**Antonija Strojny, bacc.med.techn.****Uredništvo:****Gorana Aralica, bacc. med. techn.**Voditeljica tima u intenzivnoj skrbi Zavoda za cerebrovaskularne bolesti i intenzivnu neurologiju
Klinike za neurologiju**Nasiha Kukec, bacc. obs.**

Klinika za ginekologiju i porodništvo

Luca Topić, bacc. med. techn.

Glavna sestra odjela za stražnji segment oka

Ivana Kljajić, bacc. med. techn.

Glavna sestra Zavoda za ortopediju

Valentina Kovačević, medicinska sestra

Zavod za abdominalnu kirurgiju

Za nakladnika:**prof.dr.sc. Mladen Bušić, prim.dr.med.**

ravnatelj Kliničke bolnice "Sveti Duh"

Nakladnik:

Opća bolnica "Sveti Duh"

Glavni i odgovorni urednik:

Mladen Bušić

Urednički odbor:Vladimir Dugački
Mladenka Bekavac
Aleksandra Svečnjak**Redaktor, lektor i korektor:**

Mile Maslač

Koordinator:

Željko Pasarić

Grafičko oblikovanje:

Antun Krešić

Fotografije:Antun Krešić
Arhiv Opće bolnice "Sveti Duh"
Arhiv Vladimira Dugačkog
Arhiv Večernjeg lista
Fotografije iz zraka: Šime Strikoman
Korišteni crteži Leonarda da Vincija**Mjesto objavljivanja:** Zagreb**Godina objavljivanja:** prosinac 2019.**Nakladnik:** Klinička bolnica „Sveti Duh“, Sveti Duh 64, 10000 Zagreb**Učestalost objavljivanja:** dva puta godišnje**Kontakt:** moj.glas@kbsd.hr

PREDGOVOR GRADONAČELNIKA

U okolnostima sve težih prilika u zdravstvu, zadovoljstvo mi je biti sudionikom iznimnoga događaja za Grad Zagreb i Republiku Hrvatsku. Klinička bolnica "Sveti Duh", u svojoj 215. godini postojanja, pokazuje nam je svoje novo lice i nove sadržaje. Grad Zagreb, vođen prioritetom osiguranja što kvalitetnije i dostupnije zdravstvene zaštite svojim građanima, prepoznao je u ovoj Bolnici iznimnu mogućnost ostvarivanja toga cilja. Ova Bolnica, kojoj je Grad Zagreb osigurao svu moguću potporu iz domene svoje nadležnosti, danas je u procesu modernizacije opreme, izgradnje novih objekata i uređenja postojećih, znavljanja infrastrukture te reorganizacije medicinskih i nemedicinskih službi. Građani Grada Zagreba u staroj dami dobivaju modernu i učinkovitu bolnicu koja je, ne tako davno dobila prestizni status Kliničke bolnice. Slobodno možemo red da je Klinička bolnica "Sveti Duh" uvijek bila i ostala naša, zagrebačka bolnica. Grad Zagreb i njegovi građani očekuju da će djelatnici Bolnice, koji u njoj obavljaju svoje složene i odgovorne zadaće, trajnim osobnim zalaganjem i ljubaznošću pokazati koliko smo bili u pravu kad smo odlučivali o njezinoj sadašnjosti i budućnosti.

Kao čelna osoba Grada Zagreba nadam se da će u budućim ljetopisima ova godina biti spominjana kao iznimna i značajna jer je vaša i naša Bolnica dokazala da je čvrsta karika zajedničkoga projekta svih nas kojima je obveza i cilj služiti svim građanima.

Gradonačelnik Grada Zagreba Milan Bandić, dipl. polit.

Drage čitateljice i čitatelji,

pred vama je novi broj stručno informativnog časopisa „Moj glas“, glasnika medicinskih sestara/tehničara i primalja Kliničke bolnice „Sveti Duh“.

Osobita nam je čast sudjelovati u obilježavanju ove značajne obljetnice dvjesto i petnaeste godišnjice neprekinutog rada i postojanja naše Bolnice. Osobno, osjećamo se dijelom ove ustanove, razvijajući se zajedno s njome od svojih učeničkih dana pa sve do danas, svjedočeci napretku i modernizaciji prostora s pripadajućom opremom i onim najvažnijim, ljudskim resursima, što u konačnici rezultira time što danas jesmo, jedna suvremena klinička bolnica u kojoj su najbitniji ljudi.

S ponosom možemo reći kako radimo u bolnici u kojoj se svakodnevno obavljaju složene i odgovorne zadaće, u kojoj zdravstveni radnici osobnim trudom i zalaganjem, a posebice ljubaznošću, opravdavaju povjerenje svojih pacijenata.

Klinička bolnica „Sveti Duh“ u svih svojih dvjesto i petnaest godina postojanja uvijek je bila i ostala ne samo bolnica građana

grada Zagreba nego i svih građana Republike Hrvatske kojima je trudom i zalaganjem brojnih generacija zdravstvenih radnika omogućila dostupnost i osigurala kvalitetu zdravstvene zaštite.

Posebno nam je zadovoljstvo ovaj specijalni broj našeg časopisa posvetiti obilježavanju 215. godine naše Bolnice na način da tiskamo recentno modificirani izvornik povijesti Bolnice, s pripadajućim predgovorima Gradonačelnika Grada Zagreba i Ravnatelja Kliničke bolnice "Sveti Duh", iz pera pokojnog Vladimira Dugačkog.

I na kraju još jedne godine, svim našim djelatnicima želimo se zahvaliti na predanom i nesebičnom radu, a korisnicima naših usluga na ukazanom povjerenju. Povodom božićnih i novogodišnjih blagdana želimo Vama i Vašima bližnjima sve najbolje, te da Vam nova godina bude još bolja i uspješnija od prošle.

Glavna urednica
Jadranka Ristić, dipl.med.techn.

v.d. Pomoćnica ravnatelja za sestrinstvo
Sanja Ljubičić, dipl.med.techn,univ.mag.admin.sanit.

PREDGOVOR RAVNATELJA Kliničke bolnice "Sveti Duh"

Vođeni ciljem obilježavanja značajne i iznimne 215. obljetnice Kliničke bolnice "Sveti Duh", koja je svojim kontinuitetom obavljanja zdravstvene djelatnosti bila i ostala jedna od najznačajnijih ustanova zaštite zdravlja stanovništva na ovim prostorima, u suradnji s prijateljima Bolnice, uz napore bivših i sadašnjih radnika, a posebno zahvaljujući ljubaznosti gospođe Dubravke Dugački čiji je pokojni suprug i naš poštovani kolega Vladimir Dugački, autor ove Povijesti Bolnice, priredili smo ovaj prigodni separat kao zbirku uspomena, sjećanja i činjenica koje će zainteresiranim čitateljima predočiti povijest i sadašnjost Kliničke bolnice "Sveti Duh", najstarije bolnice u kontinentalnom dijelu Hrvatske.

Izražavajući zahvalnost svim sudionicima izrade ovog separata, svjestan okolnosti da u uvjetima nedostupnosti dijela arhivske građe, kako zbog protoka vremena, tako zbog povijesnih mijena, nije bilo moguće navesti i opisati sve važne činjenice i događaje vezane za rad današnje Kliničke bolnice "Sveti Duh", u ovom smo separatu nastojali opisati što je Klinička bolnica "Sveti Duh" bila, što je danas i što će, nadamo se, biti sutra, s ciljem da duh svevremenosti citata biskupa Maksimilijana Vrhovca, poslanja Bolnice i našeg odnosa prema pacijentima, nikada ne izbljedi.

Prihvatajući osnovne ciljeve i smjernice razvoja Bolnice, usklađene putem Upravnog vijeća i Gradskog ureda za zdravstvo s interesima i vizijom razvoja Grada Zagreba, kao našeg zakonskog vlasnika i osnivača, stvoreni su preduvjeti ambicioznog plana da Klinička bolnica "Sveti Duh" postane i ostane bolnica izbora građana Republike Hrvatske kojima će zasigurno još dugo pružati najsuvremenije dijagnostičke i terapijske postupke u prihvatljivom okružju vrhunske tehnološke opremljenosti i ozračju koje pruža ljubazno i susretljivo osoblje. Današnja Klinička bolnica "Sveti Duh", koja uživa potporu Grada Zagreba, nastavit će tradiciju one bolnice čiji je nastanak i kontinuitet predmet ove povijesne priče.

prof.dr.sc. Mladen Bušić, prim.dr.med., ravnatelj

"U Bolnicu se pak imaju primati svi ljudi oba spola, bez obzira na boju kože, rasu, stalež kojem pripadaju ili na bilo koju drugu razliku."

Maksimilijan Vrhovac, 1804.

2022

G O D I N E

OPĆA
BOLNICA
-SVETI DUH-

PRVA DVA STOLJEĆA

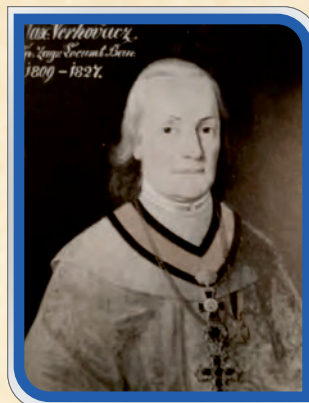
Godine 1804. u Zagrebu je otvorena prva bolnica u pravom smislu te riječi; do toga su doba postojali samo hospitali, koji su imali više karitativni nego li zdravstveni karakter. Ta bolnica, nazvana najprije Bolnica milosrdne braće, pa Zakladna bolnica, potom Državna bolnica, Opća bolnica "Dr. Josip Kajfeš", Opća bolnica "Sveti Duh" i na poslijetku Klinička bolnica "Sveti Duh" ima neprekinutu 215-godišnju tradiciju. Ona je najstarija bolnica u kontinentalnom dijelu Hrvatske i jedna od najstarijih u Hrvatskoj uopće. U povijesti te bolnice od osnutka pa do završetka 1. svjetskog rata možemo razlikovati pet razdoblja.

Prvo razdoblje: 1804.-1871.

Još od Srednjega vijeka Gradec je imao svoj gradski hospital Blažene Djevice Marije (spominje se prvi put godine 1357.), koji je kasnije preseljen izvan gradskih zidina u Dugu ulicu ispod Kamenitih vrata (na mjestu kasnije zgrade I. hrvatske štedionice u Ul. Pavla Radića 30); istočno od nje do mlinskoga potoka Crikvenjaka (Kožarska ulica) bio je gradski lazaret ili nemoćnica (koja se ondje održala do godine 1857.). Biskupska je pak jurisdikcija imala svoj hospital Sv. Antuna uz istoimenu crkvu u Laškoj Vesi ispod jugoistočne kule biskupskoga grada (spominje se u XV. st., ondje je biskup Martin Borković 1687.-1691. utemeljio crkvicu Sv. Martina s istoimenim hospitalom, tu je biskup Maksimilijan Vrhovac 1827. sagradio orfanotrofij, kasniji Nadbiskupski konvikt; danas je tamo smješten Katolički bogoslovni Fakultet, Vlaška 38). Kaptolska je jurisdikcija imala hospital Sv. Elizabete u Podzidu, ispod južnih kaptolskih vrata koja su vodila prema vrelu Manduševcu (blizu današnje Bakačeve ulice; spominje se od sredine XIV. st. Vjerojatno je na toj lokaciji kanonik Juraj Rees ml. svojim sredstvima i ostavštinom svoga istoimenog strica osnovao godine 1746. ženski "špital", kasniji Uboški zavod Prvostolnoga Kaptola zagrebačkog). Negdje prema Savi postojao je i leprozorij Sv. Petra, koji je imao vino-grad Špitalščak i sjenokošu Špitalščicu). Ti hospitali nisu imali prave zdravstvene funkcije, već su imali karitativno značenje, njima su upravljali svećenici (rector hospitalis). Hospitali su posjedovali svoje šume, oranice, sjenokoše, vinograde i vrtove, a uzdržavali su se i milodarima i oporučnim zapisima, a ponekad i kamata od novca posuđenoga građanima. Godine 1789. za austrijsko-turskog rata uređeno je nekoliko provizornih ratnih bolnica: u pavlinskim samostanima u Remetama i Lepoglavi, u zagrebačkome franjevačkom samostanu, u bogosloviji (crnoj školi).

Svi ovi hospitali nisu udovoljavali potrebama ni u normalnim okolnostima. Još 26.11.1779. obratio se zagrebački magistrat biskupu Josipu Galjufu s molbom da se sruše trošne crkva Trpećeg Isusa na Harmici i bivša župna crkva Sv. Margarete te tim i drugim sredstvima sagradi bolnica na prostoru nekadašnjega isusovačkog vrta na Harmici, kojeg su isusovci držali od 1675., a koji je nakon ukinuća isusovačkoga reda godine 1773. pripao gradu. Proračun za gradnju bolnice izračunat je na 18.425 forinti i 92 novčića. Kad je biskup dao svoj pristanak, nabavljen je i dio građevnoga materijala (u vrijednosti od 1000 forinti) te se namjeravalo početi s gradnjom bolnice već 1780., no daljnjih je godina rješavanje toga pitanja zastalo.

Godine 1785. u zagrebačkoj se županiji pojavila velika epidemija neke groznice (vjerojatno gripe, no možda i tifusa) i svi hospitali, sve su kuće bile pune bolesnika. Grof Josip Sermage daje dramatičan opis ove epidemije: Po svim jurisdikcijama zagrebačkim pojavi se množina stradalnika i posvuda zavlada strah od okuženja...Sirotinja ide, šulja se kamo. U hambare, štale, na sjenike naše, pod plot i živicu u zakutke, da ga nitko ne vidi, da mu pos jednje časove života nitko ne zagorči. Da tu i umire! Ali kada umre? Tko to zna? Tekar za koji dan posle smrti javi ga bližnjim susjedil i okolici mrtvački vonj, da isprosi od ljudi da ga ljudski na grobu sahrane!

Biskup Maksimilijan Vrhovac,
zaslužan za osnivanje
Bolnice milosrdne braće

Bolnica na
Trgu bana
Josipa Jelačića

Takvo očajno stanje ponukalo je velikoga župana županije zagrebačke Nikolu Škrleca da se pobrine za bolnicu i to po uzoru na bečku Opću bolnicu (Allgemeines Krankenhaus) izgrađenu po želji cara Josipa II. Škrlec je isposlovao da se kamate od dijela Županije zagrebačke iz tzv. Hrvatske zaklade (koju je 1770. carica Marija Terezija od ubranoga poreznog viška namijenila za obrt i trgovinu, za pučke škole, sirotišta i bolnice) upotrijebe za gradnju zagrebačke bolnice. Posebni županijski odbor, izabran za tu svrhu, obratio se 3. ožujka 1792. poglavarstvu slobodnoga i kraljevskoga grada Zagreba da dozvoli gradnju bolnice, da se na novu bolnicu prenesu nekretnine i zaklade staroga gradskog hospitala ispod Kamenitih vrata, da se, uz biskupovu dozvolu, na novu bolnicu prenesu i zaklade gradskih kapela Trpećeg Isusa na Harmici, Sv. Margarete u Ilici i Sv. Ivana Nepomuka u Mesničkoj ulici, da se novoj bolnici preda ostavština građanina Stillera, koji ju je namijenio gradskoj bolnici. Poglavarstvo je tu molbu ubrzo povoljno riješilo pridodavši još neke ostavštine, biskup Maksimilijan Vrhovac dao je suglasnost da se proda biskupska bolnica u Vlaškoj ulici te da se dobiveni novac upotrijebi za novu bolnicu, pojedini su građani dali priloge u novcu ili građevnom materijalu (kao dobrotvori posebice se spominju grof Antun Amadeo, Petar Komarony i gradski sudac tj. gradonačelnik Nikola Babočaj), tako da je gradnja nove bolnice započela godine 1794. Već kako su pristizala novčana sredstva, bolnica se gradila dio po dio, pa je zbog pomanjkanja sredstava gradnja sporo napredovala (Nova crkva Trpećeg Isusa u sklopu bolničke zgrade bila je dogotovljena 1797. o čemu govori natpis u crkvi; posvećena je 13. kolovoza 1800.).

Za vrijeme napoleonskih ratova, godine 1800. u Zagreb je došlo mnoštvo ranjenih i bolesnih vojnika te novaka na vježbu. Budući da bolnica još nije bila dovršena, biskup Vrhovac je o svom trošku osposobio zgradu za vojnu bolnicu. Vojska je tu zgradu koristila ne samo za bolničke svrhe, već i kao vojarnu za novake, za skladišta i spremišta, za konak četa koje su prolazile kroz Zagreb, pa je zgrada prilično oštećena. U lipnju 1803. glavna skupština Županije zagrebačke odlučila je da se zgrada hitno popravi. Izabran je "hospitalski odbor" na čelu s biskupom Vrhovcem, koji je iz Požuna (Bratislave) pozvao Red milosrdne braće Ivana od Boga da preuzme upravu i opskrbu te nove ustanove "za vboge, betežnike i nore", koja je, zbog štednje, u Općoj bolnici (*Institutum hospitale*) ujedinjavala ubožnicu "pristalište za nemoćne" (*nosocomium*), bolnicu "pristalište za strance" (*xenodochium*) i umobolnicu "ložnicu za ludake" (*gyrgatum*), s javnom ljekarnom i kapelom Trpećeg Isusa, koja je služila i za gradanstvo. Biskup Maksimilijan Vrhovac izdao je 4. listopada 1803. zakladnicu u kojoj se navodi da se u nemoćnici može doživotno uzdržavati 28 ubogara (od kojih će gradski magistrat uzdržavati 15, prečasni kaptol 12, a preuzvišeni biskup jednoga siromaha), dok ih je Red milosrdne brade dužan opskrbiti smještajem, hranom i odjećom. U bolnicu se pak primaju samo akutni bolesnici oba spola, bez razlike staleža i vjere, za siromaha su postelje bile besplatne (grad je uzdržavao 13, a županija 3 postelje), no postojale su i zakladne postelje (uzdržavali su ih razni zakladnici) te plative postelje; ukupno je ksenodohij imao 32 kreveta za bolesnike oba spola. Prostor za muškarce i žene bio je posve odijeljen, čak je svaka strana imala posebno stubište. No, žene se nisu rado primane (do godine 1820. primljeno je ukupno 5744 bolesnika, od toga samo 271 žena, dakle 4,7%). U umobolnicu su se primali kako mirni tako i "bjesneći" bolesnici. Ljekarna je bila javna, ali pod upravom Reda, koji je ovdje ostvarivao znatne prihode. Zakladnica je potvrđena diplomom cara Franje 11. u Beču 17. ožujka 1804.

Dana 23. kolovoza 1804. zagrebačka je Opća bolnica svečano otvorena. Uz zvonjavu svih gradskih zvona od prvostolnice se prema bolnici kretala procesija. Iza križa na čelu procesije stupali su gradski ubogari, iza njih predstavnici cehova, đaci osnovnih škola, gimnazije i akademska mladež. Za ovima odred gradske garde, zatim Franjevci, milosrdna braća, svjetovno svećenstvo i biskup. Potom su stupali zastupnici zagrebačke županije, gradsko zastupstvo i poglavarstvo, razne udruge, "honoracije" i žene, da bi na kraju opet bio odred gradske garde. Pred bolnicom su proslove održali kanonik Imbrih Karol Raffay na hrvatskom (*Prodechtvo vu priliki vpelavanya redovnikov od miloszerd-nosztzi zvaneh vu iz nova podignyen za vboge, v betesnike obchinzki spital vu Zagrebu na dan dvadeszet y tretji meszeczka velikomessnyaka MDCCCIV*) i kanonik grof Josip Sermage na njemačkom jeziku (*Gelegenheitsrede auf die feyerliche Uebergabe des allgemeinen Kranken- und Armenhaus der k. h. Haupt- und Freystadt Agram*); ti su proslovi tiskani kao posebne knjižice, misu je služio biskup Vrhovac, a prigodni je govor održao ugarski provincijal Milosrdne braće Matej Riediger. Književnik Tituš Brezovački iste će godine objaviti prigodnu pjesmu *Uzpominak prechaztnoga upelavanya redovnichke bratje od miloszardja zvane zi iznova podignute*

kuchie, illitf klostar u kojemu ubogim i boleznikom polag naridbe i zaveza reda szvojega vazdar szlusili budeju, u Zagrebu na dan 23. miszeczka augusta M.D.CCCIV.

Do kraja 1804. godine bilo je primljeno 150 bolesnika (116 muških i 34 žene). No, u zgradi je još desetak godina ostala i vojna bolnica. U poseban su se protokol bilježili podaci kao ime i prezime, dob, prebivalište, stalež, vjeroispovijest i bolest zbog koje je primljen, podaci o roditeljima odnosno supruzi, u kakvom je odijelu došao, je li imao novaca, kad je primljen te kad je otpušten odnosno umro. Taj najstariji sačuvani bolnički protokol u Hrvatskoj pisan je na njemačkom jeziku, većina dijagnoza je na latinskom. Sačuvane su dvije knjige: 1804.-1820. i 1821.-1829. pohranjene u Odsjeku za povijest medicine Zavoda za povijest i filozofiju znanosti HAZU.

Pogled na Bolnicu sa sjeverne strane

Pogled na Bolnicu sa sjeveroistoka

Pogled na Bolnicu sa sjeverozapada

Pogled na Bolnicu s Jelačićeva trga

Bolnica sa južne strane

Bolnička je zgrada bila jednokatnica s kapelom Trpećeg Isusa u sredini, imala je velik vrt i voćnjak iza zgrade. Na čitavoj južnoj strani Harmice nije bilo ni jedne jedine kuće, isto tako ni u današnjoj Gajevoj i Tesloinoj, tako da je bolnica bila izvan grada, ali opet ne daleko. No, već 1811. magistratsko izvješće kr. Konziliju spominje da je bolnica na nepodesnu mjestu zbog

prašine koja se diže od poštanskih kočija koje su pristizale na Harmicu, zbog buke sajma na Harmici i larme obližnjih krčmi. Osim toga bolnica je ubrzo postala premalena pa je godine 1819. biskup Vrhovac dao veliku svotu novaca (čak 10.000 forinti) da se sagradi i drugi kat. Tada je bolnica dobila klasicističko pročelje (četiri pilastra s korintskim kapitelima, nad kojima se dižu atika i zabat). Bolnička zgrada, tada najveća zgrada u Zagrebu, odlikovala se svojom veličinom i ljepotom (o čemu govori putopisac A. J. Krickel godine 1829.). Ona je ne samo svojom namjenom već i svojim dimenzijama Zagrebu navijestila novo doba. Kasnije će Adolf Loos, poznati austrijski arhitekt, inače purist, proglasiti bolničku zgradu najboljom gradevinom u Zagrebu.

Tijekom vremena bolnica je bila dograđivana prema vrtu i već formiranoj Gajevoj ulici (koja se tada zvala Bolnička ulica). Tako je prvobitna bolnička zgrada imala na istočnom krilu 12 prozora, a nakon prigradnje graditelja Janka Jambrišaka (oko 1870.) istočno je krilo dobilo 36 prozora. Tada je glavna dvokatna zgrada imala ukupnu površinu od 2470 m². U bolnički kompleks ulazili su još vrt i četiri dvorišta te jedna jednokatnica (ukupne površine 450 m²) i oveća prizemnica (površine 750 m²). Te su zgrade služile kao spremišta, staje, konjušnice, mrtvačnica, a u dvorišnim zgradama bio je i odjel za umobolne (poznat kao zloglasni odjel br. 13) i odsjek za "bludobolne" djevojke. Na strani današnje Gajeve bio je kolni ulaz u bolnicu. Kad je biskup Vrhovac dao dograditi II. kat, utemeljio je još 6 bolesničkih postelja za žene. (Tom je prilikom za bolesnice dao nabaviti 12 kreveta, 12 stolova i stolaca, 16 slamarica, 14 madraca, posude, 52 ručnika, 32 pokrivača i drugo). Brigu nad bolesnicama vodila je poglavarica, kojoj je bila pridijeljena jedna sluškinja. Poglavarica je bila zadužena za prozračivanje i čišćenje soba te nadzor nad prehranom i redovitim uzimanjem lijekova. U ženski odjel smjeli su od muških osoba ulaziti samo liječnik, ranarnik i ispovjednik.

ZAKLADNA BOLNICA U ZAGREBU 1850.

Konvent milosrdne braće (taj je red utemeljio Sv. Ivan od Boga u Granadi godine 1538.) nije dobivao nikakve plaće niti je smio imati vlastite imovine, a uzdržavao se nizom nadarbina (oranice, vinogradi, šume, vrtovi, kmetovi), prihodima od ljekarne, milodarima. U samom gradu sredinom XIX. st. Red je uživao i posjede u današnjoj Preradovićevoj 38, Dalmatinskoj 13, Hercegovačkoj 28-32, Jelenovcu 45. Izgleda da redovnici nisu bili jako revni, jer je bolnica u nekoliko navrata opominjana, čak i kažnjavana zbog nereda i nečistoće, a bilo je i ozbiljnih primjedaba na dvorbu i njegu bolesnika te na samovoljno ponašanje redovnika. Tako je Zbor liječnika Hrvatske 1893. prosvjedovao što je uprava bolnice namjestila nekoga stranog liječnika, koji niti hrvatski ne zna: Milosrdna braća u Zagrebu, koja su si ovdje lijep imetak stekla, mogla bi imati bar toliko obzira prema hrvatskom narodu da u zagrebačkoj bolnici namjeste samo domaće sile, kojih sada hvala Bogu dosta ima. Istini za volju valja pripomenuti da je među priorima konventa milosrdne braće bilo i liječnika, primjerice oko godine 1890. spominje se dr. Gregur Waršalik, koji je bio i član Zbora liječnika Hrvatske. Redovnik Stjepan Butura objavio je pak godine 1916. knjigu različitih uputa za mladež; tu su i upute o osobnoj higijeni, higijeni prehrane, važnosti tjelovježbe, štetnosti alkohola i drugo. Osim toga Red milosrdne braće, kojem je bila povjerena samo skrb i uprava, nepovlasno se u grunтовnicu upisao kao vlasnik te javne bolnice, zbog čega se od 1884. do 1916. vodila maratonska parnica, koju su redovnici na kraju izgubili (započeo ju je odvjetnik dr. Marijan Derenčin, a nastavio i dovršio dr. Šime Mazzura). Tada je uobičajen naziv bolnice bio "javna i sveopća bolnica milosrdne braće", dok ju je puk zvao "špital kod palancegerov" (iskrivljeno prema Barmherziger = milosrdnik).

Rudolf Lamprecht
otvorio je u
Bolnici kiruršku školu

Dr. I. Daubach, prvi poznati
nam liječnik Bolnice
(oko 1830.)

Bolnica milosrdne braće bila je prva naša medicinsko-nastavna ustanova u ovom dijelu Hrvatske. Naime, ovdje je magister kirurgije i porodništva Zagrepčanin Rudolf Lamprecht (1781.-1860.) otvorio 2. travnja 1812. privatnu kiruršku školu. Škola je otvorena na svečan način uz nazočnost velikog broja odličnika i službenih predstavnika vlasti.

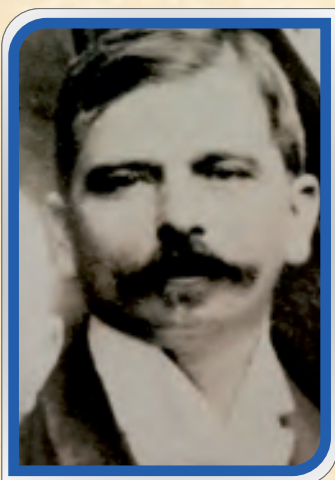
Prilikom otvorenja Lamprecht je održao nastupno predavanje o važnosti i povijesnom razvoju medicine *Rede bei der feyerlichen Erofnung der chirurgischen privat Bildungs-Anstalt zu Agram*. Predavanje je održano u dvorani prosekture Bolnice milosrdne braće. U školu se upisalo 10 učenika, ali su nepovoljne okolnosti ubrzo otjerale Lamprechta iz Zagreba i škola je prestala s radom nakon prvog semestra. Da je potrajala možda bi bila zametak ili bar pokušaj stvaranja domaćega medicinskog fakulteta. Lamprecht je kasnije postao profesor porodništva i ravnatelj opstetričke klinike uglednog Sveučilišta u Padovi.

U prvoj polovici XIX. st. vrhovni upravitelj Bolnice milosrdne braće od 1832. bio je dr. Ivan Kristofor Daubach (1766.-1843.), najprije zagrebački gradski fizik, a od 1835. vrhovni liječnik (praliječnik) kr. Hrvatske i Slavonije. U isto je doba u toj bolnici oftalmolog Ivan Szabo godine 1831. obavio prvu operaciju (reklinaciju) katarakte. Zbog toga je godine 1839. Hrvatski sabor čak raspravljao o osnivanju zavoda za slijepu u Bolnici milosrdne braće (*De erectione Instituti caecorum*), no to se nije ostvarilo zbog pomanjkanja financijskih sredstava. Zabilježeno je i ime prvog ljekarnika bio je to redovnik Eugenije Zika. Kada je godine 1857. nemodnica u bolničkoj zgradi ukinuta, jer je u Novoj Vesi osnovana gradska ubožnica te kad su nemirni psihijatrijski pacijenti premješteni u novoosnovani (1879.) Zemaljski zavod za umobolne u Stenjevcu (danas Psihijatrijska bolnica Vrapče), živnuo je i bolnički rad u Bolnici milosrdne braće (koja tada ima oko 400 kreveta). Sedamdesetih godina XIX. st. bilježi se u bolnici nadliječnik dr. Ivan Kulper, "doktor medicine i kirurgije, magister primaljstva i očarstva" (1828.-1893.). Godine 1871. stvaraju se u bolnici četiri odjela - za interne i eksterne bolesti, te odjel za umobolne i rodilište. Prvi voditelj internog odjela bio je dr. Aleksandar Mraović ml. (1837.-1874.), najprije 11. fizik grada Zagreba. On je u toj dužnosti godine 1868. iznenada pregledao Bolnicu milosrdne braće našavši niz nepravilnosti te je o tome u novinama *"Agramer Zeitung"* napisao kritički članak. Tada se povela novinska polemika između njega i provincijala Reda milosrdne braće. Rekapitulaciju te polemike tiskao je Mraović u posebnoj brošuri *Erluterimgen zur Spitalsfrage der Barmherzigen Brueder in Agram* (1868.). Predloživši za tu bolnicu korjenite reforme bio je 1871. izabran za primarnog liječnika na internom odjelu, na kojem je položaju bio do smrti. Uz brigu za interni odjel vodio je nadzor i nad odjelom za umobolne. Na eksternom je pak odjelu voditelj od 1871. do 1889. bio prim. dr. Josip Fon (1846.-1899.). On je začetnik moderne kirurgije u Hrvatskoj, jer je uveo Listerovu antisepsu i prvi u nas izvodio velike abdominalne operacije: tako je 1878. izveo prvu ovariotomiju, što je bila prva laparotomija u Hrvatskoj. Pri operacijama je rabio inhalacijsku narkozu. Uz vodstvo eksternog odjela vodio je i rodilište. Istaknuo se i kao prednjak *"Sokola"*, klizač i tajnik "Društva za obranu lova u kr. Hrvatskoj i Slavoniji" (osn. 1882.) te planinar. Njegovom je zaslugom Bolnica milosrdne braće stekla dobar glas ne samo u Hrvatskoj već i izvan nje. Medutim, došao je u sukob s bolničkom upravom, koja je smatrala da je njegov način rada skopčan s prevelikim troškovima, zbog čega je napustio bolnicu godine 1889. Nasljeduje ga do 1895. prim. dr. Bogdan Jakopović, do tada "uznički" liječnik kr. sudbenog stola u Zagrebu.

Još prije Fona 1886. iz bolnice odlazi i prim. dr. Ladislav Rakovac (1847.-1906.), od 1874. nasljednik Mraovića na čelu internog odjela, a uz to i šef "ludničkog razdjela". On nije bio posebno educiran kao internist već autodidakt i empiričar. Kao kasniji tajnik zdravstvenog odjela Zemaljske vlade brinuo se za javno zdravstvo u Hrvatskoj, izradivši niz zakonskih propisa i uredaba o zdravstvu. Kao predsjednik Zbora liječnika kr. Hrvatske i Slavonije (1880.-1882. i opet 1893.-1906.) značajan je za procvat te udruge (u kojoj i danas postoji visoka nagrada koja nosi njegovo ime). Nasljeđuje ga nakratko dr. Josip Weingerl (1886.-1887), a potom do 1919. prim. dr. Eugen Sladović pl. Sladovečić (u ranijim se dokumentima spominje kao pl. Sladovečki), do tada općinski i privatni liječnik u Supetru na Braču, koji je 1903.-1909. bio i ravnatelj bolnice. On je bio inicijator i prvi predsjednik Hrvatskoga filatelističkog društva.

Josip Fon

Vinko Lušić - Matković

Godine 1895. otvara se u Bolnici milosrdne braće očni odjel. Prim. dr. Vinko Lušić-Matković (1861.-1931.), prvi hrvatski školovani oftalmolog, osnovao je godine 1894. pri eksternom odjelu bolnice trahomski pododjel, kojeg sljedeće godine osamostaljuje u poseban odjel (prvi takve vrste u Hrvatskoj) i vodi do god. 1919. Napose se bavio organizacijom protutrahomske službe u Hrvatskoj, prvi je u medicinskoj literaturi upozorio na fizikalno-kemijske promjene suza kod očnih upala i na važnost fizikalno-kemijskoga ispitivanja očne vodice. Četvrti po redu bolnički odjel bio je dermatovenerološki odjel, koji se izdvojio iz eksternoga odjela, a vodio ga je 1906.-1937. prim. dr. Janico pl. Thierry (1874.-1938.). U Bolnici milosrdne braće nalazio se od 1901. kao sekundarni liječnik. On je prvi pionir venerologije u Hrvatskoj. Još 1910. kad je Salvarsan, koji je značio revolucionarnu prekretnicu u liječenju sifilisa, bio u eksperimentalnoj fazi, on je u Bolnici milosrdne braće započeo liječenje tim preparatom i o svojim prvim rezultatima obavještavao nobelovca P. Ehrlicha. Radio je na organizaciji mjera zaštite protiv spolnih bolesti, a napose se bavio zdravstvenim prosvjećivanjem.

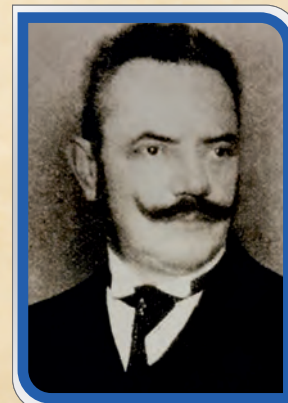
Od 1895. do 1915. kirurški odjel bolnice vodi prim. dr. Dragutin (Karl) Schwarz (1868.-1917.), do tada bolnički liječnik u Osijeku.

On spada u red najistaknutijih hrvatskih kirurga, a dao je i doprinos svjetskoj kirurgiji inauguriravši pojam *ulcus penetrans* (želučani vried koji prodire u susjedne organe, npr. jetru). Napose je unaprijedio digestivnu kirurgiju, no bavio se i urologijom i neurokirurgijom. Niz operativnih zahvata koje je izveo bio je za našu kirurgiju pionirskog značenja. Posebno je važan njegov doprinos anesteziologiji, u koju je, prvi u nas, uveo lumbalnu anesteziju. On je za bolnicu još 1907. pribavio i prvi rentgenski uređaj. Schwarz na mjestu primarnog liječnika kirurškog odjela nasljeđuje prim. dr. Antun Gottlieb (1880.-1967.). On je od 1905. specijalizirao kirurgiju u Bolnici milosrdne braće kod dr. Schwarz, a potom je od 1912. pročelnik kirurškog odjela Županijske bolnice u Bjelovaru, gdje poduzima za ono vrijeme veoma smione operativne zahvate, npr. godine 1913. prvu resekciju želuca u Hrvatskoj. Od 1915. do 1930. vodi kirurški odjel Bolnice milosrdne braće, zauzimajući se za modernizaciju kirurške opreme, razvoj laboratorija i prilagodavanje operativne tehnike i njege bolesnika napretku europske medicine. Ponajviše se bavio digestivnom kirurgijom, ali je prvi u nas izveo resekciju grkljana zbog karcinoma (1918.) i torako-plastiku kod kavernozne tuberkuloze pluća (1919.). Odgojio je najistaknutije predstavnike čitave jedne generacije naših kirurga. Od 1909. do 1930. ravnatelj bolnice bio je prim. dr. Pavao Čulumović (1868.-1963.), kojeg s pravom nazivaju "ocem hrvatske moderne interne medicine". Još kao sekundarni bolnički liječnik u Osijeku istaknuo se poznavanjem kliničke medicine i talentom dijagnostičara. Njegova rasprava o akromegaliji (1894.) prva je hrvatska znanstvena publikacija iz područja endokrinologije, a 1898. prvi je dijagnosticirao pelagru i upozorio na njezino značenje u našoj narodnoj patologiji. U Bolnici milosrdne braće, u kojoj je osim ravnateljske dužnosti bio i od 1919.-1934. voditelj internog odjela, uveo je sustavnu laboratorijsku dijagnostiku u našu bolničku praksu. Istaknuo se i kao pedagog, te je još prije osnutlca Medicinskog Fakulteta u bolnici održavao tečajeve iz interne medicine za praktične liječnike. Bio je i predsjednik Zbora liječnika Hrvatske (1932.-1935.). Eto, s takvim je trofejima medicine Bolnica milosrdne braće dočekala I. svjetski rat.

Veliki potres u Zagrebu i njegovoj okolici 9. studenoga 1880. znatno je oštetio bolnicu. Neki su se dimnjaci srušili, a drugi popucali. Također su mjestimično popucali neki zidovi i svodovi, pa su se morali učvrstiti željeznim sponama.

Operacijska dvorana

Janko Thierry

Liječnici kirurškoga odjela oko godine 1924.
(u sredini prim. Gottlieb i instrumentarka Jaga)

U Zagrebu je tada postojala još samo jedna opća bolnica Bolnica milosrdnih sestara, osnovana 1846. pri samostanu Sv. Vinka Paulskog u Frankopanskoj ulici nastojanjem zagrebačkog nadbiskupa kardinala Jurja Haulika. Ona je 1871. zbog skućenog prostora preseljena u Ilicu 83, a potom godine 1894. na današnju lokaciju u Vinogradskoj ulici (najistaknutiji liječnik te bolnice kirurg prim. dr. Theodor Wikerhauser došao je iz Bolnice milosrdne braće gdje je bio sekundarni liječnik kod prim. Fona). Zagreb je još od 1877. imao Zemaljsko rodilište, spojeno s Primaljskim učilištem, također u Ilici 83, a dvije godine kasnije u Stenjevcu (Vrapču) otvoren je Zemaljski zavod za umobolne, u koji su 15. i 16. studenoga 1879. omnibusima i fijakerima prevezena 133 "umobolnika" iz "ludničkog razdjela" Bolnice milosrdne braće. Otvorenjem Zemaljskog rodilišta i Zavoda za umobolne rasterećeni su kapaciteti Bolnice milosrdne braće. Zagreb je imao i vojnu bolnicu u Vlaškoj ulici te na Zelenom brijegu paviljon za izolaciju "kužnih bolesnika" (zametak kasnije Bolnice za zarazne bolesti), ali kao glavni grad nije imao zemaljsku (državnu) bolnicu a, naravno, niti kliničku bolnicu, jer je Medicinski fakultet ovdje otvoren krajem 1917. godine. Zanimljivo je statističko izvješće iz godine 1887. prema kojemu je kazuistika bolnice bila sljedeća: 13,7% otpadalo je na opće bolesti (ponajviše groznice i reumatizam), 11,7% bilo je želučanih i crijevnih bolesti, 10,7% "bludobolje" (najčešće sekundarnog luesa), 10,5% plućne tuberkuloze i skrofuloze, 9,7% živčanih bolesti, 9,3% kožnih bolesti, 6,3% "ženskih bolesti", 6,1% ozljeda, 5,1 % plućnih bolesti (izuzevši tuberkulozu), 3,8% očnih bolesti, 13,1% ostalih bolesti. Stanje u Bolnici milosrdne braće bilo je katastrofalno, kao što to svjedoči nalaz povjerenstva, koje je bolnicu pregledalo 6. i 7. travnja 1883. (u povjerenstvu su bili praliječnik dr. Josip Kalivoda, gradski fizik dr. Šime Švrljuga i gradski perovoda dr. Fran Vrbanić), pa je vrijedno navesti niz zamjerki o stanju u bolnici: U kuhinji je jelo nadeno ukusno i čisto, no ne baš obilno (kuhane govedine je na bolesnika dolazilo oko 105 g, a bila je tu i teleća pečenica), kruh i vino bili su bez prigovora. Međutim, sama kuhinja nadena je neuredna i prljava. Povjerenstvo se slučajno zateklo u bolnici prigodom podjele ručka, pa je uvidjelo da je obmanuto, jer je teleća pečenica zapravo bila kost prekrivena zapečenom kožicom, a ni vino nije bilo isto već razrijeđeno i kiselo. U skladištu za brašno nadeno je dosta paučine i jedan uginuli miš.

Na tavanu je bilo skladište posteljine i rublja, koje je pronađeno poderano, neisprano i puno mrlja, a također su madraci i slamnjače bili puni mrlja od mokraće i uprljani izmetom; tobože čisto rublje bilo je smješteno zajedno s civilnom odjećom ležećih bolesnika. U sobama su nađeni zmazani i djelomice poderani jastuci, slama u slamnjačama bila je stara, još mokra od mokraće prijašnjih bolesnika (a trebala se prema propisima mijenjati i spaljivati iza svakog bolesnika).

Bolesnička je odjeća nađena poderana i nečista. Bolesničke su sobe bile prenatrpane - gotovo krevet do kreveta te je povjerenstvo procijenilo da na svakog bolesnika dolazi oko 21,27 m³ prostora (dok su higijenski propisi tražili 60-70 m³). Kreveti su bili tik do prozora, sobe prljave, hodnici ispunjeni ormarima koji su onemogućavali šetnju bolesnika za ružna vremena, s hodnika se pružao pogled na dvorište gdje je mrtvačnica, pred kojom su pod vedrim nebom bili naslagani lijesovi, što je vrlo depresivno djelovalo na bolesnike.

Kupaonice su također nađene pune smeća, izmeta i druge nečistoće. Na kirurškom su odjelu ambulatni pacijenti da uđu u operacijsku dvoranu prolazili kroz sobu već operiranih bolesnika remetećo im mir i protiv svih načela higijene. Lijekovi su se dijelili u staklenkama bez čepa i bez oznake o kojem se lijeku radi pa zamjena lijeka nije bila isključena. Bolnička (danas Gajeve) ulica bila je široka samo 7 m pa se sve vidjelo iz kuća nasuprot bolnici; doduše mjestimično su bili postavljeni zastori koji su opet kupili prašinu i onemogućavali cirkulaciju zraka. Nedjeljom i blagdanima puk, da bi došao do crkvice Trpećeg Isusa, ulazio je kroz bolnička vrata i prolazio kroz bolničke hodnike susrećući se s poslužiteljima koji su nosili jelo, noćne posude i prljavo rublje. Razizemlje je, osim ljekarne, bilo iznajmljeno za stanove i trgovine, a prema Gajevoj ulici nalazila se novinska tiskara, čiji su strojevi kroz cijeli dan potresali zgradu i stvarali buku. U bolničkoj se zgradi nalazila i policijska postaja (tzv. crvena lampa) te su pritvoreni skitnice i pijanci noću stvarali viku i buku. Dvorišta su bila prljava, puna smeća, ljudskog i životinjskog izmeta, ostataka hrane kojima se hranila živad. U jednom pokrivenom prostoru dvorišta stajala su nosila kako za nošenje bolesnika tako i za odnošenje mrtvacu, no služitelj nije znao objasniti koja nosila čemu služe. U dvorištu se nalazio drveni zahod pun izmeta te nekoliko septičkih jama pokrivenih trulim poklopcima, pa se dvorištem širio smrad izmeta, a također i smrad užeglog piva, jer su u jednom kutu bile nabacane prazne pivske bačve. U zaključku povjerenstva stoji: Uvaži li se s jedne strane položaj bolnice na jednorn od najživahnijih i najprometnijih mjesta grada, s druge strane nečistoća koja vlada u samoj bolnici, a zatim kružni zrak, koji okružuje bolnicu, naravno je stvar, da takove okolnosti neće moći ugodno djelovati na bolesnike niti pospješivati njihovo liječenje. No, i druga je okolnost, za koju drži povjerenstvo, da ju nebi trebalo s uma spustiti: bolnica uopće, a kamo li bolnica, koja se nalazi u ovakovom stanju u sredini grada, očita je pogibelj i nesreća za dotični grad u običnih normalnih okolnostih, a što bi tek bilo, kakove bi užasne posljedice mogle nastati u slučaju pojavljivanja epidemičnih bolesti o tome povjerenstvo neće niti da spominje.

Dodajmo još k ovome da se u starim voltama tijekom vremena nakupilo dosta vlage pa je bolnica zaudarala po plijesni, da su podrumi bili puni štakora, da je buka sajma na Jelačićevu trgu i galama iz obližnjih krčmi te kasnije zvonjava konjskog tramvaja itekako ometala bolesnički mir tako da bolnica niti svojim smještajem niti kapacitetima više nije zadovoljavala potrebama grada koji je naprosto bujao. Iz kasnijih izvještaja razabire se, primjerice, da su trula vrata pala na nekog bolesnika teško ga ozlijedivši, da se u bolnici dijeli "vojnička hrana" koju mogu podnijeti samo ljudi jakih želudaca, da bolesnici leže po hodnicima, da su ne samo pokušstvo već i instrumenti stari I istrošeni.

Dvorište Bolnice

Bolnička kuhinja

Na osnovi tog izvješća zastupstvo slobodnoga i kraljevskoga grada Zagreba zaključilo je 8. lipnja 1883. da se posebnom predstavkom zamoli vlada da čim prije podigne zemaljsku bolnicu na nekom prikladnijem mjestu, a da se Bolnica milosrdne braće napusti. Pitanje zemaljske bolnice bilo je stalno prisutno pa je vlada razmišljala o njezinoj gradnji sa 500-600 postelja na Šalati ili kraj današnjega Kvaternikovog trga. Bez obzira na lokaciju ona se trebala urediti tako da bi, kad se otvori Medicinski fakultet, mogla služiti i kao klinička bolnica. U travnju 1885. i Zbor liječnika Hrvatske uputio je o tom pitanju memorandum gradskom poglavarstvu. Gradsko poglavarstvo bilo je 1896. voljno preuzeti bolnicu i srušiti je te isplatiti Redu milosrdne braće 350.000 forinti, ako Red pristane sagraditi na vlastitom zemljištu i vlastitim sredstvima novu bolnicu s najmanje 600 kreveta, preuzeti ljekarnu i kapelu te ih izdržavati o vlastitom trošku, zajamčiti gradskoj općini 7,5 besplatnih kreveta dnevno i opskrbninu od 50 novčića dnevno.

Ta bi se bolnica uknjižila kao vlasništvo Reda milosrdne braće. Iz postojećih dokumenata razvidno je da se ta bolnica trebala sagraditi u Vlaškoj ulici nasuprot Draškovićeve, a gradska je općina bila voljna o svom trošku izvesti vodovod, kanalizaciju, plin i prilazne ceste iz grada i prema groblju na Mirogoju, no do konačnog dogovora ipak nije došlo. Budući da je Red milosrdne braće godine 1916. izgubio 32-godišnju parnicu glede vlasništva nad bolnicom te uoči sloma Austro-Ugarske napustio Hrvatsku, bolnicu je preuzela država, pa od 1918. ona nosi ime "Opća javna zakladna bolnica pod državnom upravom", ili kraće Zakladna bolnica, budući da je krajem XVIII. st. gradena uz pomoć brojnih zaklada. Valja još pripomenuti da za vrijeme I. svjetskog rata Bolnica milosrdne braće ima funkciju pozadinske ratne bolnice za bolesnike i ranjenike na balkanskom Frontu i frontu prema Italiji.

Muška bolesnička soba

Ženska bolesnička soba

Treće razdoblje: 1919.-1930.

Odlaskom Reda milosrdne braće, njegu bolesnika, rad u kuhinji, praonici i šivaonici preuzimaju milosrdne sestre Sv. Križa iz Đakova. Dana 7. siječnja 1919. pristiglo je 25 sestara i 2 kandidatice, da bi kasnije broj sestara postupno rastao (one će u bolnici ostati do ljeta 1949.). Godine 1919. kad je u Zagrebu osnovan Pasteurov zavod kao dio Bakteriološkog zavoda; proizvodni i ambulanti dio bili su smješteni u prostoru Bakteriološkoga zavoda u Kačićevoj 9, dok je stacionarni dio smješten u Zakladnu bolnicu. Sljedeće se godine čitav Pasteurov zavod smješta u Zakladnu bolnicu, no srećom taj provizorij traje samo nekoliko mjeseci.

Nakon I. svjetskog rata bolnica se reorganizira. Uz 4 postojeća odjela (kirurški, interni, očni, dermatovenerološki) formira se još 6 odjela: neuropsihijatrijski, rentgenološki, odjel za tuberkulozu, otorinolaringološki, ginekološki i odjel za zubne bolesti (ali bez stacionarnog dijela).

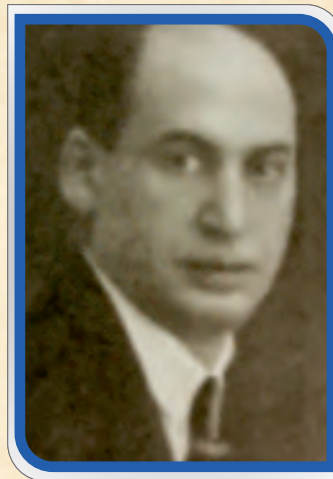
Ravnatelj bolnice i dalje ostaje prim. dr. Pavao Čulumović kroz čitavo to razdoblje (do kraja 1930.). Kad u Zagrebačkoj oblasti godine 1928. dolazi do velike redukcije bolničkog osoblja, tobože "iz budžetskih razloga", a koja je imala političku pozadinu, on bude smijenjen, a također i prim. Thierry (tako je u Bolnici milosrdnih sestara smijenjen istaknuti kirurg prof. dr. Miroslav Čačković, a na Internoj klinici dr. Makso Grossmann). Za ravnatelja je postavljen prim. dr. Dragutin Certin. Nakon brojnih protesta ta je odluka opozvana. Uz ravnatelja postavljen je i administrativni upravitelj: to je bio dr. med. Dragan Plentaj. Od 1919. do 1934. prim. Čulumović je i predstojnik internog odjela. Na tom odjelu kao primarijus i zamjenik predstojnika 1928.-1929. radi dr. Makso, Grossmann, koji je od 1920. bio pristav (stariji asistent) Interne klinike, odakle je 1928. bio otpušten. U Zakladnoj se bolnici nije dugo zadržao, jer već 1929. postaje predstojnik internog odjela novoosnovanoga Merkurovog sanatorija u Zagrebu. Bavio se bolestima metabolizma, napose dijabetesom.

Kirurški odjel i dalje vodi prim. dr. Antun Gottlieb do 1930., kad je umirovljen iz političkih razloga zbog svoga pravaškog opredjeljenja te ostavši bez državne službe djeluje u svom sanatoriju na Srebrnjaku 100 (gdje je danas Specijalna bolnica za bolesti dišnog sustava djece i mladeži). Kao primarijus na tom odjelu početkom godina radi dr. Milan Schwartz, a 1928.-1930. ambulantu za ortopedsku kirurgiju vodi prim. dr. Mato Šarčević, kasnije voditelj ortopedskog odjela u Osijeku. Godine 1920.-1923. sekundarni liječnik kirurškog odjela je i dr. Ferdo Grospić, koji će od 1924. biti asistent Ortopedske bolnice na Svetom Duhu, a 1927.-1931. njezin ravnatelj i primarijus. Dermatovenerološki odjel i dalje vodi prim. dr. Janko Thierry do godine 1937. Crtice iz liječničkog života pod naslovom *In dosis refractis (U malim obrocima)* objavit će godine 1935. u Zagrebu.

Godine 1919. očni odjel preuzima prim. dr. Dragutin Certin (1890.-1970.), koji je došao iz Bolnice milosrdnih sestara gdje je specijalizirao kod prim. dr. Kurta Huhna. Iste godine prim. dr. Ivan Herzog (Hercog) nakon specijalizacije iz neuropsihijatrije u inozemstvu osniva u Zakladnoj bolnici odjel za živčane i duševne bolesti, prvi takve vrste u Hrvatskoj. Taj će odjel Herzog voditi sve do 1949. uz prekid za vrijeme II. svjetskog rata (1941.-45.). Prihativši moderne tečevine tadašnje psihijatrije uveo je humani pristup duševnim bolesnicima i medicinske metode u liječenju psihoza. Pri odjelu je 1935. osnovao našu prvu mentalno higijensku ustanovu - Stanicu za psihohigijenu. Na odjelu je od 1923. do 1940. radio prim. dr. Ivo Glavan, voditelj psihija-trijskog odsjeka, autor našega prvog udžbenika neurologije Dijagnostika živčanih bolesti (1937.). Pod naslovom *Živčane bolesti. Dijagnostika i terapija* taj će priručnik do godine 1966. doživjeti još tri izdanja. Neposredno pred odlazak iz Zakladne bolnice Glavan će prirediti i priručnik *Kliničko značenje i dijagnostička vrijednost patoloških refleksa* (1940.). Naime te će godine biti premješten u Osijek kao osnivač i voditelj neuropsihijatrijskoga odjela.

Tijek operacije u staroj Bolnici

Ivan Herzog

Laza Popović

Ljubo Dorić

Vladimir Čepulić

Dr. Herzog je u toj bolnici djelovao još od 1909. na internom odjelu (u kojem su se liječili i neurološki bolesnici), a od 1912. ondje je vodio i rentgenski laboratorij, budući da je, kako je već pripomenuto, bolnica nabavila rentgenski uređaj još godine 1907. S njim u laboratoriju od 1917. radi prim. dr. Laza Popović (1877.-1945.) koji će 1919. postati voditelj rentgenskog odjela Zakladne bolnice.

On je kao gradski privatni liječnik u Srijemskim Karlovcima još 1904. posjedovao mali rentgenski aparat te se u nekoliko navrata usavršavao kod prof. Guide Holzknichta u Beču. God. 1922. izabran je za izvanrednog profesora rentgenologije zagrebačkoga Medicinskog fakulteta, no i dalje ostaje raditi u Zakladnoj bolnici sve do 1927. kad preuzima vodstvo novoosnovanoga Centralnoga rentgenološkog instituta Medicinskog fakulteta u Draškovićevoj ulici (godine 1931. bio je izabran za redovitoga profesora). Još za vrijeme rada u Zakladnoj bolnici objavio je Upute za snimanje slika rentgenom (1919), sastavljene prema Holzknichtovu priručniku te dva opsesina sveska Kliničke rentgenologije (1923.-1925.; ostala dva sveska objavit će 1928.-1935.). No on će i dalje do 1929. biti privremeni šef rentgenskog odjela bolnice, a potom ga nasljeđuje prim. dr. Rikard Bauer, kasniji rentgenolog "Merkurovog" sanatorija. Od 1929. njegov je asistent dr. Ljubo Dorić.

Zubni laboratorij Zakladne Bolnice

Godine 1920. prim. dr. Vladimir Čepulić u Zakladnoj bolnici osniva Odjel za tuberkulozu, a sljedeće godine prvi antituberkulozni dispanzer u sjevernoj Hrvatskoj. U bolnici će ostati do 1934. kad te dvije ustanove spaja u samostalan Onstitut za tuberkulozu, kojem postaje predstojnikom. Od 1927. on je profesor zagrebačkoga Medicinskog fakulteta te kasnije predsjednik Hrvatskoga liječničkog zbora (1935.- 1945.). Postavio je osnove moderne antituberkulozne službe u Hrvatskoj, napose je proučavao socijalnomedicinske činitelje u epidemiologiji tuberkuloze. Za vrijeme svog djelovanja u bolnici objavio je sljedeće knjige: *Plućna tuberkuloza* (1927.), *Tuberkuloza kosti i zglobova* (1926., zajedno s ortopedom dr. Edom Deutschom), *Tuberkuloza* (1934.). U siječnju 1921. osnovao je i do 1925. vodio Školu za sestre pomoćnice, prvu školu za stručnu izobrazbu medicinskih sestara u nas. Od osnutka do rujna 1923. Škola je bila smještena u prostoru Zakladne bolnice, potom je preseljena u Mlinarsku ulicu, gdje se i danas nalazi. Kao predavaonica učenicama je služila blagovaonica za redovnice, dok sobu za dnevni boravak ispočetka nisu imale, već su ono malo slobodnog vremena provodile stojeći po bolničkim hodnicima. Tek nakon tri mjeseca prim. Thierry dodijelio je školi dvije sobe, jednu za sestru nadstojnicu, drugu za dnevni boravak.

Od 7 do 12 sati učenice su prakticirale po odjelima Zakladne bolnice, tu su i ručale, od 14 do 19 sati bila je teoretska nastava i korepeticije. Prve dvije generacije prošle su jednogodišnje školovanje. Od liječnika Zakladne bolnice prvi su predavači bili prim. Čulumović (patologija i interne bolesti), prim. Cepulić (tuberkuloza, psihijatrija i socijalna skrb), prim. Gottlieb (kirurgija), prim. Certin (okulistika, trahom) i prim. Thierry (spolne bolesti). Odjel za tuberkulozu imao je ispočetka 47 kreveta, ali raspoređenih u samo tri bolesničke sobe. Da se bar djelomično omogući provođenje higijeno-sko-dijetetičkog liječenja, prozori bolesničkih soba držani su danonočno otvoreni. Kreveti bolesnika s izvanplućnom tuberkulozom, kojima je bila potrebna helioterapija, smješteni su uz prozore da bi bolesnici mogli uhvatiti bar malo sunca. Godine 1928. odjel je premješten u prostor bolnice u Velikoj Gorici, no ubrzo je vraćen na Jelačićev trg, ali u reduciranom obliku sa samo 20 kreveta.

Otorinolaringološki odjel od 1920. vodi prim. dr. Milko Zec (umro 1928.), a od 1928. prim. dr. Bogdan Banjanin (rođen 1898., u Zakladnoj bolnici bio je kao stažist od 1925., a potom asistent Klinike za uho, nos i grlo). Godine 1926. osnovan je pri Zakladnoj bolnici ginekološko-porođajni odjel, vodstvo kojeg je povjereno dr. Davidu Eisenstklteru (1888.-1941.). Taj je čin izazvao prosvjed Zbora liječnika Hrvatske s razloga što Eisenstder nije imao još uvjete za primarijusa, a osim toga Zbor je smatrao da higijenski uvjeti u bolnici nisu takvi da bi se ondje mogao stvoriti porođajni odjel (doduše je rodilište u ovoj bolnici djelovalo 70-ih godina XIX. st.). Zbog toga je samostalna ginekologija djelovala kratko, a potom kao odsjek kirurškoga odjela, a vodio ju je prim. dr. Eisenstder, kad je za to stekao potrebne uvjete. Od 1928. njegov je zamjenik bio dr. Rafael Dolinšek. Od jeseni 1928. Odjel za zubne bolesti (točnije rečeno zubnu ambulantu) vodio je dr. Oskar Kadrnka.

Zakladna je bolnica tada imala 438 kreveta (409 kreveta III. razreda i 29 "klasičnih"), gospodarstvo na jelenovcu s vinogradom, voćnjakom, svinjogojstvom i šumom te još neka zemljišta (na Miramarskoj, Paromlinskoj i Bijeničkoj cesti).

Već je spomenuto da su se još krajem XIX. st. počeli voditi razgovori o rušenju te derutne i neprikladne bolnice, no to se pitanje stalno odgadalo. Dana 8. listopada 1929. donesen je Zakon o osnivanju nove zaklade "Zakladna bolnica u Zagrebu", utemeljitelji koje su bili Prvostolni kaptol zagrebački, Nadbiskupija zagrebačka, Oblasna samouprava zagrebačka i Općina grada Zagreba, a na koju se prenosi sva pokretna i nepokretna imovina zaklade "Hospital u Zagrebu". Tako će poseban Zakladni odbor voditi poslove oko rušenja stare i gradnje nove Zakladne bolnice. Čelnici Družbe Braće Hrvatskog Zmaja Velimir Deželić st. i Emilije Laszowski intervenirali su kod Gradskoga poglavarstva da se zgrada ne ruši, već obnovi i u nju smjeste Gradska knjižnica, Gradski muzej i Arhiv grada Zagreba. Međutim, na sjednici Gradskoga zastupstva 29. siječnja 1930. definitivno je zaključeno da se Zakladna bolnica ima srušiti a zemljište prodati te tim novcem sagraditi novu Zakladnu bolnicu. Odlučeno je da se do izgradnje nove Zakladne bolnice, dotadašnja Zakladna bolnica privremeno smjesti u prostor Ortopedske bolnice i Invalidskoga doma na Svetom Duhu.

Te su ustanove bile smještene u prostor bivše Gradske ubožnice, koja je sagrađena na mjestu nekadašnjega groblja na Svetom Duhu, koje je 1903. napušteno. Te su dvije zgrade građene 1911.-1914. te je ondje bila smještena najprije ubožnica, neko vrijeme studentski dom, dok nisu bile predane prim. dr. Božidaru Špišiću za Ortopedsku bolnicu i Invalidski dom. Odluka o preseljenju na Sveti Duh izazvala je protivljenje bolničkih liječnika i ravnatelja Čulumovića, jer je taj prostor bio nepodesan, a postojala je bojazan da to neće biti samo provizorij već definitivno rješenje (što se doista kasnije pokazalo točnim). Zbog toga Čulumović daje ostavku na mjesto ravnatelja (on i dalje do 1934. ostaje predstojnikom internog odjela), a tu dužnost preuzima dr. Ivan Majnarić.

Četvrto razdoblje: 1931.-1940.

Tijekom 1930. godine na Svetom Duhu su se provodile prigradnje i adaptacije, sagrađene su još dvije dvorišne zgrade. Početkom 1931. raspisan je natječaj za izvođača rušenja, na kojem je od 5 ponuda prihvaćena ona Dragutina Peške iz Soblinca kraj Sesveta. To je bila senzacionalna ponuda, jer dok su drugi tražili milijunske svote, promućurni Peška nije tražio ništa, štoviše je ponudio 135.000 dinara smatrajući da će doći na svoj račun prodajom građevnog materijala (koji je procijenjen na 865.000 dinara). Dana 3. siječnja 1931. započelo je seljenje bolnice na Sveti Duh, najprije je preseljen odjel za duševne bolesnike. Ortopedska bolnica na Svetom Duhu, kojoj je ravnatelj bio prim. dr. Ferdo Grospić ukinuta je i pretvorena u ortopedski odjel Zakladne bolnice. Odjel za tuberkulozu nije se s ostalim odjelima pre-selio na Sveti Duh već u Rockefellerovu ulicu. Rušenje je bolnice započelo 16. veljače 1931. i trajalo je dva mjeseca, te je Peška (kojega su u humorističkom časopisu "Koprive" prozvali "zadnjim kirurgom starog špitala") 25. travnja na očišćenom gradilištu priredio pučku veselicu, na kojoj se prema prastarom običaju pekao vol na ražnju, što je bila velika atrakcija za građane, od kojih su neki oduševljano pozdravili rušenje bolnice, dok su drugi rušenje tog starog zdanja pratili sjetom. Tako je kroničar starog Zagreba Rudolf Habeduš Katedralis napisao svojevrstan nekrolog starom špitalu: Tako izgledaju pozornice nakon predstave. A na tom napuštenom pozorištu odigrano je bezbroj tragedija. Istinskih. Sa živim ljudima. Sve sami posljednji činovi. Puni boli, smrtnih grčeva i agonije! Uskoro je zemljište raspacelirano i prodano, u novosagrađenom je "zakladnom bloku" otvorena 1933. nova zakladna ljekarna, dok je nova crkva Ranjenog (Trpećeg) Isusa, otvorena sredinom 1936., ostala kao uspomena na staru kapelu.

Iza preseljenja broj se kreveta znatno povećao, budući da se bolnici priključio ortopedski odjel prim. Grospića sa 67 kreveta, a broj kreveta odjela za tuberkulozu povećao se sa 20 na 50. S tih novih gotovo stotinu kreveta bolnica je imala 540 kreveta. Kako je već rečeno, ravnatelj bolnice bio je dr. Ivan Majnarić, koji će na njezinom čelu biti do 1940., kad je umirovljen te je otišao u Crikvenicu. On je imao bolničko-administrativnog iskustva, jer je od 1924. bio ravnatelj bolnice u Velikoj Gorici. Njegova "desna ruka" bio je upravitelj Stjepan Lovrić, koji nam je u časopisu *Zdravstvo* ostavio vrijedne podatke iz historijata Zakladne bolnice.

Rušenje Bolnice (ožujak 1931.)

Stara Bolnica je srušena

Ortopedska ambulanta

Iako je prim. Čulumović dao 1930. ostavku na mjesto ravnatelja, on i dalje vodi interni odjel sve do umirovljenja godine 1934. Nasljeđuje ga prim. dr. Ivan Hugo Botteri (1876.-1963.), koji je bio liječnik Pokrajinske bolnice u Zadru (1902.-1910.), primarijus i ravnatelj Pokrajinske bolnice u Šibeniku (1910.-1922.) te šef odjela za tuberkulozu zagrebačke Bolnice milosrdnih sestara (1922.-1934.).

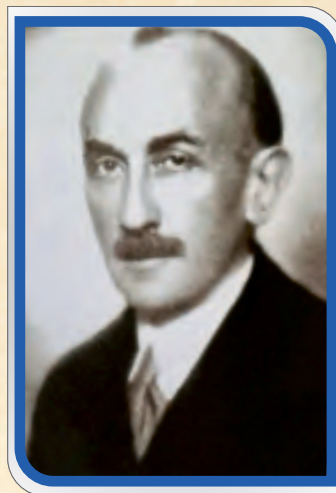

Posljednji bolesnici napuštaju Bolnicu

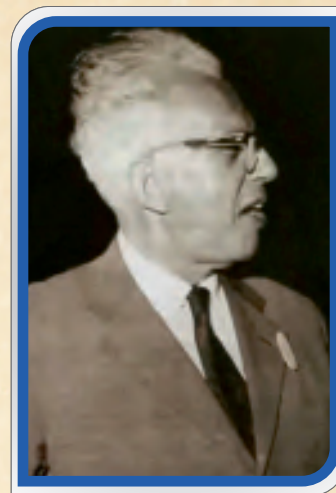
Godine 1923. bio je imenovan naslovnim docentom, a 1927. honorarnim profesorom interne propedeutike Medicinskog fakulteta. Kad je 1936. bio izabran za redovitog profesora i predstojnika Interne klinike u Zagrebu, napušta Zakladnu bolnicu. Bio je jedan od stvaralaca moderne interne medicine u nas, autor našega prvog udžbenika interne medicine, koji će od 1940. do 1962. doživjeti čak šest izdanja. U Zakladnoj ga bolnici nasljeđuje prim. dr. Viktor Boić (1896.-1983.), koji je došao s Interne klinike, gdje je 1922.-1936. bio asistent te je ondje 1936. osnovao hematološki laboratorij. Na mjestu šefa internog odjela ostat će do 1962, uz prekid za 1. svjetskog rata, kad je djelovao u bolnicama u Sarajevu, potom u Varaždinu. Bio je poznat kao glazbenik: violončelist Društvenog orkestra Hrvatskoga glazbenog zavoda, utemeljitelj više komornih sastava, liječničkoga pjevačkog zbora i Glazbene sekcije Zbora liječnika Hrvatske. U to su doba primarijusi internog odjela bili dr. Miroslav Feldman, u Zakladnoj bolnici od 1925. kao stažist, kasniji šef internog odjela u Karlovcu te Doma zdravlja Maksimir u Zagrebu, poznat i kao književnik (U drami Iz mraka, izvedba koje je 1940. bila zabranjena, obradio je političke i etičke sukobe u jednoj bolničkoj sredini, zatim dr. Rudolf Milanović (u Zakladnoj je bolnici djelovao 1921.-1940., kad je postavljen za liječnika Ureda za socijalnu i zdravstvenu zaštitu slušača Sveučilišta i visokih škola u Zagrebu) te dr. Ljuba Neumann. Nakon Gottliebova prijevremena umirovljenja u jesen 1930. na čelo kirurškog odjela dolazi prim. dr. Vatroslav Florschütz (1879.-1967.), koji je bio dugogodišnji šef osječke kirurgije (1918.-1930.). On je začetnik hrvatske traumatologije, autor prvog priručnika s tog područja (Nauka o prelomu kosti i iščašenju zglobova, 1927.), koji je stekao međunarodni ugled vlastitom metodom liječenja prijeloma potkoljenice ("*balkanska prečka*" ili "*balkanski okvir*"). Krajem 1939. premješten je za šefa kirurgije u zagrebačku Bolnicu milosrdnih sestara te je godine 1943. imenovan za naslovnog izvanrednog profesora Medicinskog fakulteta. Godine 1946. vratit će se opet na čelo kirurgije tadašnje Opće bolnice "Dr. Josip Kajfeš", do godine 1951. Po njegovu odlasku u Bolnicu milosrdnih sestara prim. dr. Gottlieb je reaktiviran kao šef kirurškog odjela, ali samo do uspostave NDH, kad je zbog rasnih razloga uklonjen. Nakon rata do 1950. bio je šef kirurškog odjela u tadašnjoj Općoj bolnici "Dr. Mladen Stojanović". U tom razdoblju primarijusi kirurškog odjela Zakladne bolnice bili su dr. Josip Koporc (u bolnici od 1924. kao stažist), od 1945. ravnatelj Opće bolnice "Dr. Josip Kajfeš" i Traumatološke bolnice te 1952.-1956. šef kirurškoga odjela Bolnice "Kajfeš", dr. Bogdan Stojić te dr. Stevan Niković (u Zakladnoj bolnici od 1920. kao stažist), kasniji šef varaždinske kirurgije.

Na čelu očnog odjela u tom je razdoblju i dalje prim. dr. Dragutin Certin, otorinolaringološkog odjela prim. dr. Bogdan Banjanin, ginekološkog odsjeka prim. dr. David Eisenkltter, neuropsihijatrijskog odjela prim. dr. Ivan Herzog. Na tom je odjelu uz prim. dr. Ivu Glavana još i od 1934. prim. dr. Stjepan Betlheim, koji 1935.-1941. vodi Stanicu za psihohigijenu pri bolnici.

Nakon rata on je profesor Medicinskog fakulteta i začetnik Centra za mentalno zdravlje na Rebru (danas Klinika za psihološku medicinu). Rentgenološki odjel vodi do 1940. prim. dr. Ljubo Dorić (1896.-1968.), koji će se nakon djelovanja u Osijeku i u Bolnici milosrdnih sestara godine 1950. opet vratiti u Opću bolnicu "Dr. Josip Kajfeš".

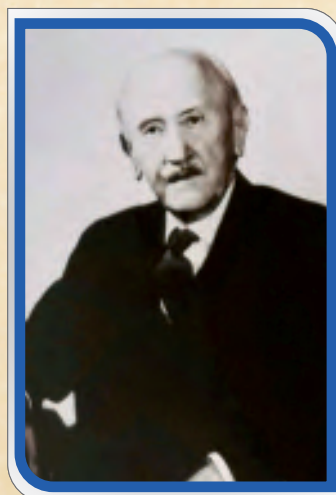
Antun Gottlieb

Stjepan Betlheim

Florschützova "Balkanska greda" kod prijeloma donjih ekstremiteta

Antun Gottlieb

Vatroslav Florschütz

Na dermatovenerološkom odjelu njegov osnivač prim. dr. Janko Thierry odlazi 1937. u mirovinu, a nasljeđuje ga prim. dr. August (Gustav) Forenbaher (1891.-1982.). On se još od 1921. nalazio na tom odjelu, a kao šef odjela djelovat će 1937.-1942. i 1944.-1946. Istaknuo se kao jedan od najznačajnijih predsjednika Zbora liječnika Hrvatske (1947.-58.) Uz njega u Zakladnoj bolnici u tom razdoblju djeluju još primarijusi dr. Nenad Gjurić kao voditelj muškoga odsjeka, dr. Rikard Fischer kao voditelj Stanice za serološke pretrage krvi i dr. Josip Butković.

Preseljenjem Zakladne bolnice na lokaciju Sveti Duh u prostor Ortopedske bolnice i Invalidskog doma taj se dom ukida, ortopedske se radionice sele na Novu Ves, a Ortopedska bolnica, kojoj je od 1927. na čelu prim. dr. Ferdo Grospić, kao što je već rečeno, pretvara se u ortopedski odjel Zakladne bolnice, doduše sa smanjenim brojem kreveta (67) nego što ga je imala Ortopedska bolnica. Taj će odjel i dalje voditi prim. dr. Grospić do 1945. godine, kad je premješten u Zakladnu bolnicu na Rebru da bi sljedeće godine postao predstojnik Ortopedske klinike.

Odjel za tuberkulozu prim. dr. Vladimira Čepulića, koji se već jednom bio selio iz matične kuće, a kojem je po povratku broj kreveta bio znatno reduciran, doživljava 1931. i drugo preseljenje u barake na Zelenom brijegu, koje su za I. svjetskog rata služile za smještaj ruskih ratnih zarobljenika. Za smještaj odjela adaptira se prizemna zgrada bivše gradske karantene, kojoj je dograđen I. kat (danas je to Specijalna bolnica za bolesti dišnog sustava u Rockefellerovoj ulici).

Po završenoj adaptaciji godine 1934. prof. dr. Čepulić spaja odjel za tuberkulozu Zakladne bolnice i Antituberkulozni dispanzer (do tada je vodio obje te ustanove) u Institut za tuberkulozu, kojem postaje ravnatelj. Iako odjel i lokacijski i stručno pripada Institutu, administrativno će i dalje pripadati Zakladnoj bolnici, a vodi ga prim. dr. Vatroslav Sokolović (rođen 1890., u Zakladnoj bolnici od 1926. kao stažist), kasniji šef internog odjela u Dubrovniku. Odjel tada ima oko 100 kreveta.

Godine 1938./1939. Zakladna bolnica ima 619 kreveta i to 94 na internom odjelu, 95 na kirurškom, 76 na ortopedskom, 51 na

očnom, 73 na dermatovenerološkom, 66 na neuropsihijatrijskom, 32 na otorinolaringološkom, 25 na ginekološkom odsjeku te 106 dislociranih kreveta na odjelu za tuberkulozu.

Preseljenje Zakladne bolnice na Sveti Duh trebalo je biti samo privremeno rješenje dok se ne izgradi nova Zakladna bolnica. Zakladni je odbor bio u dugogodišnjim pregovorima s Medicinskim fakultetom da se na fakultetskom zemljištu na Šalati grade i klinička i nova Zakladna bolnica. Međutim, pregovori su propali i krajem 1934. donesena je odluka da se nova Zakladna bolnica gradi na Rebru. Gradnja je započela krajem 1935., no zbog ratnih teškoća u Europi, potom i u nas, ona je otvorena tek 13. travnja 1942. Još u doba Savske banovine u kraljevini Jugoslaviji Zakladna bolnica na Svetom Duhu imala je karakter banovinske bolnice, a 1941. ona je dobila karakter državne bolnice, ne samo karakter već je i preimenovana u Državnu bolnicu, dok je ime "Zakladna bolnica" preneseno na novu bolnicu u izgradnji na Rebru. Međutim, kad je bolnica na Rebru otvorena, niti jedan liječnik, niti jedan instrument ni komad inventara nije preseljen u novu Zakladnu bolnicu na Rebru, otišlo je tek nekoliko sestra Sv. Križa, tako da je Opća bolnica "Sveti Duh" doista stvarni sljednik stare Zakladne bolnice i s pravom nosi njezin lik u svojem amblemu i opravdano ove godine obilježava 215. obljetnicu kontinuiranog rada. Štoviše, budući da je Bolnica milosrdne braće nastala spajanjem zaklada starih zagrebačkih hospitala, korijeni te bolnice sežu i daleko prije. Nova Zakladna bolnica na Rebru djelovala je samo do ljeta 1946. kad je ukinuta, a u njezin prostor useljene su neke klinike Kliničke bolnice Medicinskog fakulteta (danas Klinički bolnički centar).

Peto razdoblje: 1940.-1945.

Kao što je već spomenuto, godine 1941. Zakladna bolnica mijenja ime u Državnu bolnicu, a u tom razdoblju dolazi do znatnih promjena, napose u personalnom pogledu.

Godine 1940. ravnatelj dr. Ivan Majnarić odlazi u mirovinu a nasljeđuje ga dr. Vladimir Franković (1898.-1957.).

Dermatovenerolog po struci on je 1928.-1940. bio asistent na Klinici za kožne i spolne bolesti u Zagrebu, gdje je od 1936. vodio serodijagnostičku stanicu. Posvetivši se organizacijsko-administrativnoj službi postaje ravnatelj Državne bolnice na Svetom Duhu (1940.-1941.), ravnatelj Psihijatrijske bolnice Vrapče (1941.-1946), a potom je organizator balneološke službe u Hrvatskoj te je 1950. osnivač Balneo-klimatološkoga instituta u Zagrebu pri Ministarstvu narodnog zdravlja.

Izbijanjem rata Državna je bolnica povojničena. Zapovjednik bolnice postaje 1941.-1943. šef ginekološkog odjela prim. dr. Rafael Dolinšek. Dolazi do prestrukturiranja odjela te se kirurški i ortopedski odjel prostorno znatno proširuju na račun drugih odjela. U bolničkoj se zgradi uspostavlja kažnjenički odjel, a u barakama u dvorištu odjel za ratne zarobljenike. Od godine 1943. do ljeta 1945. ravnatelj je prim. dr. Dragutin Certin.

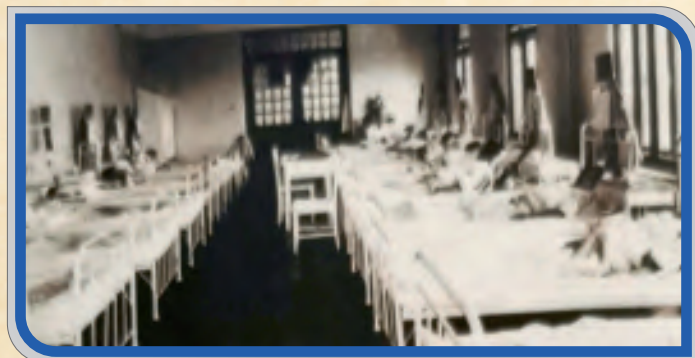
Vatroslav Florschütz

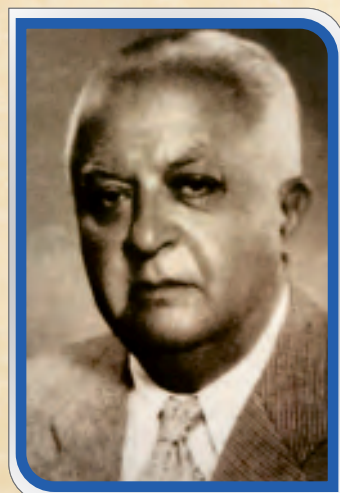
August Forenbaher

Osim na očnom i ortopedskom odjelu, gdje i dalje šefovi ostaju prim. dr. Certin i prim. dr. Grospić, dolazi do promjene pročelnika.

Na internom odjelu početkom 1941. za v. d. voditeljice je postavljena prim. dr. Ljuba Neumann (1894.-1943.), jedna od najstarijih liječnica tog odjela još od 1924. kao stažist, pa sekundarni liječnik i asistent te od 1937. kao primarijus, napose se baveći hematologijom. Međutim već sredinom 1941. je smijenjena iz rasnih razloga i upućena u Gornji Vakuf na suzbijanje endemskoga luesa. Ujesen 1942. pridružit će se NOV-u kao načelnica internog odjela partizanske bolnice u Drinićima te je početkom 1943. podlegla posljedicama preboljelog pjegavog tifusa. U kolovozu 1941. za šefa internog odjela postavljen je prim. dr. Nikola Šeparović, do tada šef internog odjela i ravnatelj bolnice u Sarajevu. On će 1943. biti imenovan naslovnim docentom zagrebačkoga Medicinskog fakulteta i u Državnoj će bolnici na Svetom Duhu djelovati do jeseni 1945.

Ženska soba

Josip Benčević

Josip Kajfeš

Na kirurškom odjelu nakon umirovljenja prim. dr. Gottlieba predstojnik postaje prim. dr. Josip Benčević (1890.-1976.) i bit će na njegovu čelu do 1945. Prije toga je bio šef kirurških odjela u Slavenskom Brodu (1920.-1931.) i Osijeku (1931.-1941.); ondje je osnovao Stanicu za naknadno liječenje ozlijeđenih, prvu takve vrste u ondašnjoj Jugoslaviji. On je 1943. imenovan naslovnim izvanrednim profesorom zagrebačkoga Medicinskog fakulteta.

Nakon rata neko je vrijeme bio šef kirurgije u Virovitici, a zatim se vratio u Osijek u istom svojstvu (1946.-1955.) i ondje je osnovao Stanicu za transfuziju krvi. Istaknuo se kao traumatolog. Od primarijusa na kirurškom odjelu valja spomenuti dr. Milivoja Marušića, a u tom razdoblju na odjelu radi kao asistent dr. Josip Kajfeš, još od 1935. On je 1943. bio član "Šumske jagode", ilegalne organizacije komunista u Državnoj bolnici te je iste godine poginuo u lipnju 1944. nakon četničkog napada na bolnicu u selu Krčani u Lici. Proglašen je narodnim herojem, pa je po njemu nakon rata bolnica na Svetom Duhu sve do 1990. nosila ime Opća bolnica "Dr. Josip Kajfeš".

Zlatko Pfefferer

Za Banovine Hrvatske dolazi do reorganizacije ginekološke službe u Hrvatskoj, pa se tako Bolnica milosrdnih sestara upotpunjava ginekološko-porodajnim odjelom, a u Državnoj bolnici na Svetom Duhu ginekološki se odsjek osamostaljuje u odjel, kojem je na čelu do 1945. prim. dr. Rafael Dolinšek (1892.-1963.) On je već 1928.-1929. bio u Zakladnoj bolnici kao v. d. primarijusa i zamjenika predstojnika gineko-loškoga odjela, potom je radio kao ginekolog u zagrebačkoj Vojnoj bolnici, a 1941. mobiliziran je u hrvatsko domobranstvo i kao što je već spomenuto, 1941.-1943. zapovjednik je povojničene bolnice na Svetom Duhu. Godine 1945.-1946. načelnik je ginekološkoga odjela Armijske bolnice u Nišu, a potom do 1953. šef ginekologije u Šibeniku.

Otorinolaringološki odjel od 1941. do 1947. vodi prim. dr. Zlatko Pfefferer. Godine 1928.-1941. bio je šef ušnog odjela u Bolnici milosrdnih sestara, a 1947. s prvom ekipom naših liječnika odlazi u Pulu da organizira ušni odjel, no zbog loših uvjeta rada tamo se nije dugo zadržao.

Dermatovenerološki odjel od 1942. vodi prim. dr. Marin Gazzari, kasniji šef kožno-veneričnog dispanzera Opće bolnice u Varaždinu (1952.-1973.). Ujesen 1944. na položaj šefa vraćen je prim. Forenbaher, koji će na Svetom Duhu ostati do 1946. kad je premješten u Bolnicu milosrdnih sestara kao predstojnik odjela i ravnatelj bolnice. Neuropsihijatrijski odjel vodi prim. dr. Zlatko Horvat, koji u toj bolnici djeluje još od 1928. Primarijus odjela za tuberkulozu u ovom je razdoblju dr. Jure Caratan (rođen 1902., u bolnici od 1929. kao stažist), kasnije ftizeolog u Domu zdravlja željezničara u Zagrebu.

Od 1941. do 1947. šef rentgenskog zavoda je prim. dr. Lujo Križ (1901.-1968.). Najprije je djelovao u Središnjem rentgenološkom zavodu Medicinskog fakulteta, a potom je vodio rentgenološki zavod Banovinske bolnice na Sušaku. Godine 1947.-1948. šef je rentgenskog zavoda bolnice u Puli, a od 1948. do 1968. voditelj je rentgenologije u Poliklinici zagrebačkoga Doma zdravlja Donji Grad u Mihanovićevoj ulici.

Nastojanjem tadašnjeg dekana Medicinskog fakulteta prof. dr. Ante Šercera, Ministarstvo narodne prosvjete donijelo je 12. prosinca 1943. naredbu da se nastava na Medicinskom fakultetu proširi i na druge zagrebačke bolnice, pa tako i na Državnu bolnicu "Sveti Duh". Njezin kirurški, interni i ortopedski odjel postali su nastavnim bazama Medicinskog fakulteta, pa je, kako je već pripomenuto, prim. dr. Benčević imenovan naslovnim profesorom, a primarijusi dr. Šeparović i dr. Grospić naslovnim docentima. Kao što je već bilo spomenuto, i bivši šef kirurgije Zakladne bolnice prim. dr. Florschitz, tada u Bolnici milosrdnih sestara, također je imenovan naslovnim profesorom. Na sjednici Medicinskog fakulteta od 29. lipnja 1945. ta je odluka poništena.

Zaključak

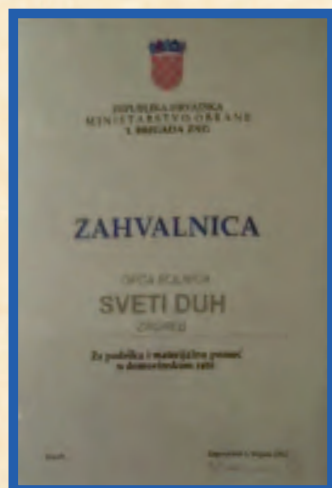
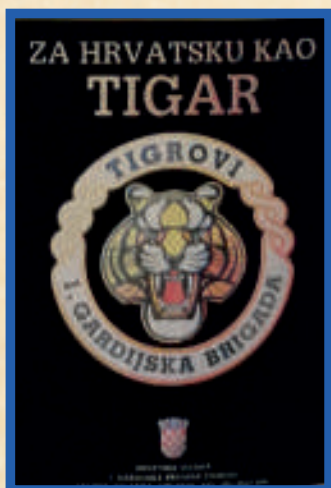
U dosadašnjem su prikazu bila spominjana imena šefova pojedinih odjela i drugih primarijusa. Međutim, kroz Bolnicu milosrdne braće - Zakladnu bolnicu - Državnu bolnicu, prodefinirale su generacije i generacije pomoćnih liječnika, sekundarnih liječnika i asistenata, od kojih su mnogi ostavili vidnog traga u povijesti hrvatske medicine. Iz razdoblja do kraja drugog svjetskog rata valja spomenuti neka imena: Theodor Wikerhauser, Milivoj Dežman, Vladimir Vrabčević, Leon Vrbanić, Mirko Kasumović, Artur Lang, Jambrišak, Jaques Fischer, Vera

Quinz-Mihaljinec, Vladimir Pliverić, Janko Šanjek, Božidar Lavrič, Branko Koščica, Radovan Rabar, Marko Bauer, Ivo Ivančević, Kuzma Tomašić, Walter Rukavina, Artur Horvat, Stevo Radojević, Ante Medanić, Silvije Novak, Lavoslav Glesinger, Mario Duić, Dušan Vlašić, Branko Oberhofer, Josip Matovinović, Drago Vrbanić, Miroslav Grujić, Ivo Drinković, Mifivoj Bačić, Antun Valečić, Branko Vitauš, Roman Jelić, Zvonimir Mihelić, Boris Pegan, Cvijeta Ferluga, Zdenko Radošević, Ivan Reiner... Poznavateljima povijesti medicine ova imena govore mnogo.

Stara Zakladna bolnica na Jelačićevu trgu, odnosno Svetom Duhu, tijekom svojih 140 godina, koje se u ovom prikazu obraduju, stekla je velik ugled kako među građanstvom tako i u medicinskim krugovima. U okviru te bolnice počele su dvije zdravstvene škole (kirurška, 1812. i sestrijska, 1921.). Tu su djelovali najistaknutiji naši liječnici, "legende" hrvatske medicine, puni znanja i iskustva, boreći se s bolničkom upravom, neprikladnim prostorom, slabom opremom i gotovo nikakvom aparaturom. Neki od njih bili su začetnici pojedinih specijalističkih struka u Hrvatskoj (Fon, Lušić-Matković, Thierry, Čulumović, Herzog, Popović, Čepulić...), autori prvih naših medicinskih udžbenika (Popović, Florschitz, Botteri, Glavan), urednici "Liječničkog vjesnika" (Fon), odgovajatelji brojnih vrsnih liječnika koji će kasnije postati voditeljima bolničkih odjela u čitavoj Hrvatskoj, sveučilišni nastavnici učitelji generacija studenata medicine (Popović, Botteri, Čepulić, Florschitz, Benčević, Šeparović, Grospić), predsjednici Hrvatskoga liječničkog zbora - okupljališta svih hrvatskih liječnika (Rakovac, Čulumović, Čepulić, Forenbaher). Nije na odmet naglasiti da su neki od njih bili književnici (Feldman, Thierry), glazbenici (Čulumović, Herzog, Boić), sportski djelatnici (Fon), što samo pokazuje širinu njihova duha.

Vladimir Dugački

BOLNICA U DOMOVINSKOM RATU OD 1991. DO 1995.

Nakon toga tijekom čitavog rata dobrovoljno se formiraju mobilne ekipe u bolnici pod vodstvom kirurga, a u sklopu kojih djeluju anesteziolozi, instrumentari, medicinske sestre, anestezičari i pomoćni djelatnici. Gotovo svi kirurzi i anesteziolozi koji su bili djelatnici Kirurške klinike sudjelovali su u ovim timovima.

Ekipe su bile raspoređene po svim bojišnicama u Hrvatskoj od istočne i zapadne Slavonije preko Posavine Banovine i Korduna do Like i Dalmacije. Tijekom cijeloga ratnog djelovanja bile su raspoređene od prve crte bojišnice preko drugoga ešalona do ispomoći bolnicama direktno ugroženim neprijateljskim djelovanjem (Vukovar, Vinkovci, Petrinja, Kutina, Dubica-Jasenovac, Novska, Gradiška, Đakovo, Pakrac, Slavonski Brod, Gospić, Knin Splitska regija itd.).

Sve su akcije koordinirane s odredbama Ministarstva zdravstva i Kriznoga stožera. Djelatnike na terenu u ratom zahvaćenim područjima diljem Hrvatske obilazili su članovi Kriznoga stožera bolnice. Mobilne ekipe su se redovito u dogovorenim terminima zamjenjivale novima. Ove su ekipe svojim stručnim radom i nesebičnim zalaganjem pomogle mnogim ranjenicima i oboljelima te pridonijele izvrsnosti funkcije čitavoga Saniteta u Domovinskom ratu.

Bolnica "Sveti Duh" se odmah s početkom ratnih zbivanja preustrojava, tj. postaje ratnom bolnicom otvorenom za skrb ranjenika i oboljelih iz čitave Hrvatske i drugih dijelova nekadašnje države. Time se tijekom čitavoga rata pružala pomoć našim ranjenim vojacima, neprijateljskim vojnicima, civilima, prognanicima i izbjeglicama. Dio ranjenika s amputiranim ekstremitetima nakon naše kirurške obrade odvoze se našim prijevozom na besplatne protetske zahvate u Njemačkoj.

Osobito je bio veliki prijam ranjenika i njihovo zbrinjavanje u jednom danu nakon bombardiranja Novske, te kod drugih nesretnih događaja. Vrlo korisne su bile aktivnosti organiziranih prikupljanja donacija iz čitavoga svijeta, osobito lijekova, potrošnoga medicinskog materijala, instrumentarija, bolničkih kreveta, aparata, ali i hrane, odjeće itd. Dio skupljenih donacija je proslijeđen drugim bolnicama i mjestima, kojima je trebala pomoć. Osobito je bio koristan naš aparat MR tada jedini u Hrvatskoj koji je bio s našom ekipom na dispoziciji potrebitima.

Čitava Bolnica je jedinstveno djelovala i funkcionirala kao ratna civilna ustanova u kojoj je svaka djelatnost koordinirano, organizirano i stalno pružala kompletnu medicinsku skrb i ljudsku toplinu svim kategorijama ranjenih i oboljelih. Naši su se djelatnici istinski angažirali i zaslužni su za učinjeno dobro.

Nekoliko kirurga dragovoljno su sa svojim timovima početkom rata u Bosni i Hercegovini formirali i vodili sanitet Hrvatskoga vijeća obrane (HVO). Pritom je pukovnik dr. Tugomir Gverić bio načelnik Glavnoga sanitetskog stožera HVOa, pukovnik dr. Jadranko Barišić načelnik ratnih kirurških bolnica, a pukovnik dr. Toni Kolak načelnik Službe za evakuaciju ranjenika.

Važno je istaknuti da veći broj kirurga nije mobiliziran nego je pristupio obrani svoje Domovine već u vrijeme kada je to bio isključivo volonterski čin.

Godine 1990. formira se Krizni stožer Ministarstva zdravstva, a odmah potom prof.dr.sc. Dragutin Košuta, član toga stožera formira Krizni stožer u Općoj bolnici "Sveti Duh" te organizira prve dvije mobilne kirurške ekipe u sklopu deset takvih kirurških ekipa u Zagrebu.

Dio kirurga i ostalih zdravstvenih djelatnika odlikovan je visokim državnim odličjima za zasluge u Domovinskom ratu, a dio kirurga ima i visoke časničke činove.

Svojom aktivnošću u Domovinskom ratu, na terenu i u Bolnici osobito su se istakli: Darko Vučko, med. teh., dr. Tugomir Gverić, dr. Jadranko Barišić, prof. dr. sc. Dragutin Košuta, prim.dr. Miroslav Gluhinić, mr. sc. Stanislav Lončarić, dr. Vjenceslav Nadinić, dr. Z. Lončar, dr. Tomislav Trajbar, prim. dr. Davorin Velnić, prim. dr. Dubravko Huljev, dr. Ivica Budinščak, dr. Viviana Mršić, prim. dr. M. Kovačić, prof. dr. sc. Tomislav Anić, prof. dr. sc. Branko Bakula, doc. dr. sc. Zoran Čala, prof. dr. sc. Branimir Cvitanović, doc. dr. sc. Žarko Rašić, prim. dr. Dragutin Dubravčić, dr. Toni Kolak, mr. sc. Branimir Vučković, prim. dr. sc. Žarko Pasini, dr. Jerko Rukavina, dr. Stjepan Mrinjek, dr. sc. Ivan Zoričić, mr. sc. Milan Tomičić, mr. sc. J. Skok, dr. Ivica Turčić, prim. dr. Davorko Djulepa, dr. Bojana Vučaj, dr. Edita Vodopija, dr. Goran Sačer, dr. Tonči Visković, zatim med. sestra Ružica Marojević, med. tehničari Slobodan Aleksovski, Šemsudin Jazavac, Anka Zeljko, Nevenka Lupinski, Damir Juriša, med. sestre S. Majstorčić, Gordana Ivković, med. tehničar Dražen Sakoman, viši med. tehničar Željko Babić, med. sestra Janja Ilakovac, med. tehničari Zvonko Sinković, Ž. Pavić, Waldemar Wosner, Mladen Curman, M. Vinković, Ivan Košutić, med. sestre Marija Jerončić, Nada Langer, Dubravka Štefanić, Mirica Hren, i drugi. Na terenu kao brigadni liječnici djelovali su dr. Dinko Gorski, dr. Darko Vukušić, dr. Komadina i drugi.

Na visini svojih zadataka bili su svi predstojnici klinika i zavoda, ostali specijalisti, glavne i ostale medicinske sestre, djelatnici Uprave, tehničko i pomoćno osoblje bolnice.

Tugomir Gverić

Žarko Rašić

PRVIH 15 GODINA TREĆEG STOLJEĆA

Tada Opća bolnica „Sveti Duh“, a od 2009. godine Klinička bolnica „Sveti Duh“, javna zdravstvena ustanova uključena u Mrežu javne zdravstvene službe Republike Hrvatske, početak novog tisućljeća i ulazak u svoje treće stoljeće postojanja i kontinuiranog rada, dočekala je u uvjetima relativno zastarjele medicinske opreme, nedostatne infrastrukture i neodgovarajućih građevinskih objekata za obavljanje suvremene zdravstvene djelatnosti. Također, bilo je nasušno potrebno unaprijediti odgovarajuće aktivnosti vezane za stjecanje znanstvenih i nastavnih zvanja, kliničkih statusa ustrojstvenih jedinica te u konačnici kliničkog statusa Bolnice.

U travnju 2005. godine Grad Zagreb, kao vlasnik i osnivač Bolnice s gradonačelnikom, gospodinom Milanom Bandićem na čelu, prihvatio je program reorganizacije i sanacije Bolnice od strane novoizabranog menadžmenta Bolnice na čijem je čelu od iste godine ravnatelj Mladen Bušić. Konačni cilj bio je prerastanje Bolnice u modernu, suvremeno organiziranu i opremljenu, javnu kliničku zdravstvenu ustanovu u kojoj će zdravstveni radnici građanima osigurati najrecentniju zdravstvenu zaštitu, uz odgovorno gospodarenje i poslovno odlučivanje.

Iste godine od strane osnivača usvojen je program opremanja Bolnice medicinskom opremom u vrijednosti 40 milijuna kuna te rekonstrukcije i izgradnje objekta središnjeg atrija s pristupom za invalidne osobe vrijednosti 10 milijuna kuna putem kreditnog financiranja. Time su paralelno započele aktivnosti kontinuiranog unaprjeđenja prostornih, infrastrukturnih, tehničkih i tehnoloških te organizacijskih i stručnih kadrovskih uvjeta obavljanja javne zdravstvene zaštite građana Grada Zagreba i Republike Hrvatske, uz istodobnu afirmaciju Bolnice kao važnog i nezaobilaznog čimbenika sustava javne zdravstvene zaštite Republike Hrvatske.

U 2006. godini izgrađena je i opremljena bolnička kuhinja te nabavljena i u proces bolničke skrbi pacijenata uvedena suvremena oprema za zatvoreni transport pripremljene hrane sukladno europskim standardima. Tom značajnom investicijom počeo je proces obnove i izgradnje primjerene infrastrukture nužne za obavljanje zdravstvene djelatnosti.

U razdoblju od 2006. do 2008. godine osigurano je dostatno napajanje električnom energijom iz javnoopskrbnog sustava, a nabavom i ugradnjom novog agregatskog postrojenja i besprekidnih napajanja, rekonstruirana je središnja strojarnica sustava grijanja i napajanja parom Bolnice. Također su uređeni i opremljeni podrumski prostori s konačnom namjenom središnjih garderoba za potrebe zaposlenika Bolnice. Obnovljeno je pročelje Bolnice i fasade svih objekata Bolnice te zamijenjena građevna stolarija sukladno važećim standardima.

Obnovljene su i dograđene te novoopremljene operacijske dvorane i rađaonice Klinike za ginekologiju i porodništvo, Zavoda za urologiju, Klinike za kirurgiju, Zavoda za ortopediju

te, tada Zavoda, danas Klinike za očne bolesti, kao i operacijska dvorana Zavoda za otorinolaringologiju i kirurgiju glave i vrata. Rekonstruirane su sve jedinice intenzivnog liječenja, tada Zavoda, danas Klinike za neurologiju, Klinike za ginekologiju i porodništvo, Klinike za unutarnje bolesti, Zavoda za urologiju i Klinike za kirurgiju.

2006. godine Klinici za unutarnje bolesti dodijeljeno je priznanje Europskog kardiološkog društva za organizaciju službe za primarnu PCI i sudjelovanje u prvom registru perkutanih intervencija, „Euro Heart Survey, Coronary Interventions“.

U 2007. godini izgrađen je i opremljen objekt središnjeg atrija Bolnice u kojem su smješteni svi laboratoriji Bolnice te osigurana dostupnost osobama s invaliditetom. U atriju su također smješteni i servisi za pacijente, posjetitelje te za zaposlenike Bolnice.

Obnovljeni su i namješteni prostori ambulanti i dijagnostičkih jedinica Odsjeka za citologiju, Zavoda za kardiovaskularne bolesti, Odjela za kliničku imunologiju, reumatologiju i pulmologiju, Zavoda za radiologiju, Zavoda za kliničku mikrobiologiju i hospitalne infekcije, Zavoda za radiologiju, Zavoda za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju, Zavoda za otorinolaringologiju i kirurgiju glave i vrata, zatim prostori oftalmoloških ambulanti te oftalmološke dijagnostike. Osigurani su prostori za rad anestezioloških ambulanti, a uz potporu Grada Zagreba opremljena je i otvorena ginekološka ambulanta za pacijentice s invaliditetom. Rekonstruirana su i sva krovšta Bolnice.

U istom su razdoblju obnovljeni i prostori za bolničko liječenje Odjela za kliničku imunologiju, reumatologiju i pulmologiju te Odjela za hitnu i intenzivnu medicinu Klinike za unutarnje bolesti. Rekonstrukcijom ravnog u koso krovšte građevine nefrologije, izgrađen je i novoopremljen prostor Odjela za hematologiju i koagulaciju. Također je uređen prostor Klinike za neurologiju.

U razdoblju od 2006. godine do 2008. godine iz sredstava navedenog kredita, uz potporu i jamstvo osnivača, klinike i zavodi bolnice su opremljeni najmodernijom medicinskom opremom, instrumentima te inventarom neophodnim za pružanje zdravstvene zaštite te interdisciplinarno osiguranje najzahtjevnijih dijagnostičkih i terapijskih postupaka, čime je osigurana dostatna samostalnost i održivost Bolnice u odnosu na druge zdravstvene ustanove.

Ovaj ciklus opremanja zdravstvene djelatnosti medicinskom opremom kulminirao je koncem 2007. godine kada je okončan postupak nabave kapitalnih uređaja, 64-slojnog MSCT uređaja te MR snage 1,5 T. Po okončanju postupka završavanja i osuvremenjivanja medicinske opreme u razdoblju od 2006. do 2008. godine Bolnica se uvrstila u sam vrh najopremljenijih zdravstvenih ustanova u Republici Hrvatskoj.

U 2007. godini otpočela je izgradnja i opremanje kapitalno i stručno važnog središnjeg hitnog prijama te rekonstrukcija i opremanje operacijskog bloka Klinike za kirurgiju i Zavoda za ortopediju te izgradnja prostora za polikliničku djelatnost Klinike za kirurgiju, Zavoda za urologiju, Zavoda za ortopediju te Klinike za anesteziologiju, reanimatologiju i intenzivno liječenje. Izgrađeni i novopremljeni prostori su konačno otvoreni 2009. godine te stavljeni u sustav javne zdravstvene zaštite građana Grada Zagreba i Republike Hrvatske. Izgradnjom, opremanjem i ustrojem Središnjeg hitnog prijama napravljen je daljnji iskorak Bolnice u obavljanju javne zdravstvene službe jer je od institucija i građana, Bolnica prepoznata kao značajna ustanova u zbrinjavanju hitnih stanja ugroženosti zdravlja i života građana.

Središnji hitni prijam Bolnice izgrađen je i opremljen po uzoru na najmodernije europske i američke hitne prijame, s reanimacijskom dvoranom, operacijskim dvoranama, gipsaonicama, rtg dijagnostikom, opservacijskim prostorom s 10 monitoriranih bolesničkih ležajeva, 8 hitnih ambulanti, intervencijskom endoskopijom te s prostorima za kompletnu polikliničko-konzilijarnu zdravstvenu zaštitu te s osiguranim svim dijagnostičkim uslugama neophodnim za zbrinjavanje hitnih pacijenata.

U 2009. godini su rekonstruirani, prošireni te opremljeni medicinskom i drugom opremom i prostori Zavoda za fizikalnu medicinu.

Bolnica je u 2008. godini u cijelosti informatizirana implementacijom i funkcionalnom integracijom bolničkog informatičkog i poslovnog sustava. Time je osiguran protok i dostupnost svih relevantnih podataka i informacija vezanih za obavljanje zdravstvene zaštite građana kao i korištenje arhivskih podataka te povezanost zdravstvene djelatnosti Bolnice sa sustavima Hrvatskog zavoda za zdravstvenog osiguranja u realnom vremenu. Dostupnost podataka vezanih uz zdravstvenu zaštitu građana provedeno je sukladno suvremenim propisima o zaštiti prava pacijenata te propisima o tajnosti osobnih podataka. Unutar informatičkog sustava programski je integrirana i eksterno povezana lista čekanja pacijenata sukladno tadašnjim traženjima Ministarstva zdravstva te Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje.

U 2009. godini završen je 2005. godine prihvaćen, a 2006. godine započet prvi ciklus integralne obnove, i rekonstrukcije ukupne infrastrukture i prostora Bolnice te opremanje modernom medicinskom opremom. U navedenom razdoblju na lokaciji Bolnice su izgrađeni pristupni putevi za središnji dio Bolnice za vozila hitne medicinske pomoći, vozila dostave te protupožarna vozila. U Bolnici su otklonjene arhitektonske barijere i osiguran pristup osobama s invaliditetom i uređen okoliš.

Paralelno s materijalnim ulaganjima i organizacijskim promjenama, Bolnica je do konca 2007. godine osigurala zadovoljavanja osnovnih vjerskih i etičkih potreba bolesnika i zaposlenih uspostavljanjem interaktivnih odnosa suradnje s vjerskim zajednicama u Republici Hrvatskoj, usmjerenih dobrobiti pacijenata. Za potrebe trajnog održavanja katoličke liturgije te rad dušebrižnika, uz potporu i suglasnost nadležnog tijela osnivača Bolnice, Grada Zagreba, te uz pomoć mnogobrojnih donatora izgrađena je i otvorena te posvećena Kapela Blažene Djevice Marije, u prosincu 2007. godine. Pacijentima i vjernicima ostalih vjeroispovijesti osigurano je zadovoljavanje vjerskih potreba izravnim kontaktom s dušebrižnicima u odgovarajućim namjenskim prostorima.

Osigurana je također suradnja Bolnice s institucijama civilnog društva i građanskim udrugama, u sklopu koje je unaprijeđena skrb za majke rodilje i novorođenčad.

Rodilište Klinike za ginekologiju i porodništvo steklo je 2007. godine, kao tada jedino u Gradu Zagrebu i treće u Republici Hrvatskoj prestižni status i naziv Rodilište prijatelj djece UNICEF-a.

Na stručnom planu, sukladno ukupnim programima rada i razvoja, paralelno s materijalnom i tehničkom obnovom i razvojem Bolnice, pokrenuti su procesi unapređenja stručne organizacije zdravstvene djelatnosti te nastavne djelatnosti što je uključilo i stjecanje dostatnog broja znanstvenih i nastavnih zvanja liječnika i drugih zdravstvenih radnika neophodnih za stjecanje kliničkog statusa tadašnjih zavoda te konačno i kliničkog statusa Bolnice u cjelini.

Ostvareno je i unapređivana suradnje klinika i zavoda Bolnice s medicinskim fakultetima u Zagrebu i Osijeku. Zavod za neurologiju Bolnice stekao je status Klinike Medicinskog fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku u listopadu 2008. godine, a Zavod za anesteziologiju, reanimatologiju i intenzivno liječenje isti klinički status stječe u listopadu 2009. godine. Tadašnji zavod za oftalmologiju stekao je status Klinike za očne bolesti svibnju 2010. godine.

Konačno je Klinička bolnica „Sveti Duh“, u prosincu 2009. godine, odlukom resornog Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi stekla klinički status, čime su zaokružene i okrunjene aktivnosti, koje su Opću bolnicu „Sveti Duh“, uz potporu vlasnika i osnivača, Grada Zagreba, dovele do prestižnog statusa prve kliničke javne zdravstvene ustanove u vlasništvu lokalne uprave. Stjecanjem kliničkog statusa i naziva Bolnice osigurana je i pretpostavka je kontinuitet razvoja te za održivost statusa u Mreži javne zdravstvene službe Republike Hrvatske.

U 2009. godini započeo je također i proces provedbe implementacije sustava upravljanja kvalitetom po normama ISO, HACCP i HRN koje su kasnije dijelom i realizirane.

U 2008. godini izrađen je i prihvaćen program i idejni projekt rekonstrukcije objekata bolnice, s izgradnjom dnevne bolnice i podzemne garaže. Pokretanjem navedenog projekta, osigurano je zaokruženje i komplementiranje programa zdravstvene zaštite Bolnice, sukladno europskim i svjetskim sustavima. Predmetni projekt je prepoznat kao zajednički javni interes Bolnice i Grada Zagreba. Za projekt je tada ishođena lokacijska dozvola te ugovorena izrada glavnog projekta za ishođenje građevinske dozvole i izrada izvedbenih projekata. Program zdravstvene zaštite predvidio je izgradnju dnevne bolnicom iz više područja interne medicine, kirurgije, otorinolaringologije, ginekologije i neonatologije, neurologije, oftalmologije, fizikalne medicine i rehabilitacije te podzemne garaže kako bi se riješio promet u mirovanju na lokaciji Bolnice.

Neovisno od dugotrajnog procesa obnove i izgradnje infrastrukture paralelno su se na stručnom planu nizali uspjesi i priznanja Bolnice.

Rješenjem resornog ministarstva u lipnju 2009. godine tadašnjem Odjelu za kliničku imunologiju i reumatologiju Klinike za unutarnje bolesti, dodijeljen je status i naziv Referentni centar Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi za kliničku alergologiju. U srpnju 2015. godine potvrđeno je ranije rješenje te je Klinici za unutarnje bolesti dodijeljeni status i naziv Referentnog centra Ministarstva zdravstva za kliničku alergologiju za narednih 5 godina.

U 2012. godini uvedena je u djelatnost Klinike za unutarnje bolesti ERCP dijagnostika.

Prepoznavajući prevenciju kao temelj dobre zdravstvene zaštite, Klinika za očne bolesti Kliničke bolnice "Sveti Duh", pod pokroviteljstvom Grada Zagreba i gradonačelnika Grada Zagreba, gospodina Milana Bandića, od mjeseca rujna 2011. do lipnja 2014. godine, u vrtićima Grada Zagreba provodila je najveći svjetski projekt skrininga na ambliopiju pod nazivom "Ambliopija u četverogodišnje djece Grada Zagreba". Ovim projektom, Republika je Hrvatska, tada samo kroz svoj glavni grad, a od 2015. na svom cijelom teritoriju, svrstana među tek desetak najrazvijenijih država svijeta koje imaju slične projekte pretežito na nacionalnoj razini.

Nagrada Grada Zagreba Kliničkoj bolnici „Sveti Duh“ dodijeljena je 2014. godine kao iznimno priznanje za 210 godina kontinuirane brige o zaštiti zdravlja građana na ovim prostorima..

Probir na slabovidnost, kao obvezatan, za svu četverogodišnju djecu u Republici Hrvatskoj uveden je u lipnju 2015. godine. Također, u lipnju 2015., Klinika za očne bolesti Kliničke bolnice "Sveti Duh" učinila je novi iskorak u prepoznavanju Kliničke bolnice "Sveti Duh" kao centra izvrsnosti u zdravstvenom sustavu Republike Hrvatske, postavši prvim Referentnim centrom Ministarstva zdravstva Republike Hrvatske za dječju oftalmologiju i strabizam. Vrhunac aktivnosti predstavlja uspostava nacionalnog Registra ranog otkrivanja slabovidnosti, pri Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo. Započevši s probnim radom 1. lipnja 2017. godine, postao je prvi nacionalni registar ranog otkrivanja slabovidnosti u svijetu.

Nacionalni program ranog otkrivanja slabovidnosti

Od veljače 2015. godine Klinika za očne bolesti je vodeći centar za transplantaciju rožnice u Republici Hrvatskoj.

Tijekom razdoblja od 2014. do 2018. godine, pod vodstvom pomoćnice ravnatelja za kvalitetu dr. Ivane Mikačić, intenzivirana je suradnja Bolnice s Agencijom za kvalitetu i akreditaciju u zdravstvu i socijalnoj skrbi, između ostalog, i suradnjom na mnogim projektima, uključujući i Zajedničku akciju „Patient Safety and Quality of Care“ – PASQ Joint Action. Aktivni doprinos je nagrađen 1. nagradom prikaza rezultata na sastanku razmjene iskustava i informacija o sigurnosti primjene lijekova u Helmond, Nizozemska.

MEDICATION RECONCILIATION UNIVERSITY HOSPITAL "SVETI DUH", ZAGREB

Authors: Petar Pekić and Ivana Mikačić
Correspondence: Petar Pekić
ppekic@kbbd.hr

University hospital "Sveti Duh", Zagreb, Croatia

Na temelju članka 26. točke 28. Statuta Grada Zagreba i članka 11. stavka 1. Odluke o javnim priznanjima Grada Zagreba

GRADSKA SKUPŠTINA GRADA ZAGREBA

na 13. sjednici, 20. siječnja 2014. godine, donijela je Zaključak kojim se

odjeljuje

NAGRADA GRADA ZAGREBA

KLINIČKOJ BOLNICI „SVETI DUH“

za izniman doprinos zdravstvu Grada Zagreba, odnosno zaštiti zdravlja njegovih građana tijekom 210 godina neprekidnog rada. Nagradu je stacionarna zdravstvena ustanova u Gradu Zagrebu i Republici Hrvatskoj, Hrvatskoj zdravstvenoj i društvenoj ustanovi građana Grada Zagreba i Republike Hrvatske, obavlja i materijalno-kadrovsku djelatnost i područja medicinskih znanosti te nastavlja djelatnost iz područja bolničke zdravstvene zaštite kao klinička zdravstvena ustanova. Godine 2009. stekla je navedeni status i imeu Klinička bolnica "Sveti Duh" kao javna bolnica općeg tipa u sastavu lokalne uprave u Republici Hrvatskoj. Tajnao sprovedjenom da svih građanima, Bolnica se nastavlja u svu području zaštite zdravlja građana i stekla je priznanje.

U suradnji s Mrežom zdravih gradova, Bolnica je aktivno uključena u Mrežu Bolnica koje promiču zdravlje, *Health Promoting Hospitals*, inicijativu Svjetske zdravstvene organizacije koja je prerasla u globalnu organizaciju s 26 regionalnih mreža/članica Bolnica je među prvim zdravstvenim ustanovama uvela model sistematskih pregleda za zaposlenike s praćenjem ishoda i boljom standardizacijom pregleda kako bi se dobivenim rezultatima moglo utjecati na prevenciju bolesti a ne samo liječenju stanja koja ne bi bila prepoznata bez sistematskih pregleda naših djelatnika.

Temeljem rezultata promijenjena je ponuda bolničkog restorana uvođenjem mogućnosti odabira zdrave prehrane.

Intenzivna suradnja s institucijama poput ranije Agencije za kvalitetu i akreditaciju, sada pridružene Ministarstvu, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i Ministarstva zdravstva Bolnicu je dovela do dobivanja potvrde u 2019. godini o zadovoljenju potrebnih kriterija uspostavljenosti sustava kvalitete zdravstvene zaštite. Bolnica je uključena i u suradnju s inozemnim institucijama na području edukacije i razmjene iskustava, gdje dobiva najbolje ocjene u regiji od strane studenata.

Nagrada Grada Zagreba dodijeljena je 2016. godine kao iznimno priznanje istraživačkom timu projekta „Ambliopija u četverogodišnje djece Grada Zagreba“ Klinike za očne bolesti Kliničke bolnice "Sveti Duh", na čelu s glavnim voditeljem tima Mladenom Bušićem i izvršnom voditeljicom tima Mirjanom Bjeloš.

2016. godine dodijeljeno je odličje „Diploma Hrvatskog liječničkog zbora“ Zavodu za ortopediju.

2017. godine u Zavodu za ortopediju obavljena je prva operacija transplantacije hrskavice iz nosa u koljeno u sklopu projekta Obzor 2020 BIO-CHIP.

Klinika za unutarnje bolesti sudjelovala je 2016.-2017. godine u projektu Europskog kardiološkog društva (ESC) EUROASPIRE V, koji je pod pokroviteljstvom Europskog opservacijskog istraživačkog programa, ESC-a (ESC EURObservational Research Programme), a bio je fokusiran na dvije grupe bolesnika, one s koronarnom bolešću i zdrave pojedince, sve u svrhu prevencije koronarne bolesti.

Pored nizanja uspjeha i priznanja klinikama i zavodima Bolnice na stručnom planu, s kraćim objektivno uvjetovanim zastojem, tekle su daljnje aktivnosti Bolnice uz potporu osnivača na unaprjeđenju i jačanju infrastrukture te tehničke i tehnološke opremljenosti.

Tako su koncem 2013. godine, odlukom osnivača Bolnice, Grada Zagreba, na čelu s gradonačelnikom, gospodinom Milanom Bandićem ponovno pokrenuti razvojni programi i projekti poslovdstava Bolnice. Prihvaćanjem razvojnih programa, Upravno vijeće Bolnice, početkom 2014. godine, donijelo je Dugoročne prioritete razvoja Kliničke bolnice „Sveti Duh“ od 2014. do 2020. godine, usklađene s prioritetima razvojne strategije te politikom i razvojnih ciljeva Grada Zagreba te Nacionalnom strategijom razvoja zdravstva i Nacionalnim planom razvoja kliničkih bolničkih centara, kliničkih bolnica, klinika i općih bolnica u Republici Hrvatskoj. Sukladno navedenom dokumentu, Bolnica je formalno i suštinski postala značajna karika strategije razvoja Grada Zagreba u području

zaštite zdravlja građana i razvoja sustava zdravstva na ukupnoj državnoj razini.

Na temelju navedenog strateškog dokumenta o planiranom razvoju Bolnice od 2014. do 2020. godine, nastavljene su aktivnosti vezane uz projekt izgradnje i opremanje dnevne bolnice i jednodnevne kirurgije te je novelirana projektna dokumentacija, sukladno pravnoj stečevini i standardima Europske unije, uz ishođenje građevinske dozvole.

Grad Zagreb je u ljeto 2017. godine započeo gradnju dnevne bolnice s podzemnom garažom u sklopu javnog partnerstva Bolnice i Zagrebačkog holdinga d.o.o.

Paralelno s tim pokrenut je, uz suglasnost Ministarstva zdravstva, postupak pripreme projekta opremanja dnevne bolnice i jednodnevne kirurgije Kliničke bolnice „Sveti Duh“ medicinskom opremom. Bolnici su, odlukom navedenog Ministarstva odobrena bespovratna sredstva u iznosu 49.244.550,00 kn. Ugovor o korištenju bespovratnih sredstava Europskog fonda za regionalni razvoj potpisan je s Ministarstvom regionalnog razvitka i europskih fondova u veljači 2017. godine.

Dovršenje projekta dnevne bolnice i jednodnevne kirurgije podrazumijeva izgradnju i stavljanje u funkciju građevine opremljene nemedicinskom i informatičkom opremom, od strane javnog partnera Zagrebačkog holdinga d.o.o. uz potporu osnivača Grada Zagreba te nabavu medicinske opreme iz bespovratnih sredstava fondova Europske unije sukladno ugovoru sklopljenom s Ministarstvom regionalnog razvoja i fondova Europske unije.

U 2017. godini započeta je gradnja i opremanje dnevne bolnice i jednodnevne kirurgije Kliničke bolnice „Sveti Duh“ koja je krajem 2019. godine pred završetkom te će stoga početkom 2020. godine biti okrunjeni razvojni ciljevi osiguranja brze i učinkovite javne zdravstvene zaštite građana Grada Zagreba i Republike Hrvatske u skladu sa europskim standardima.

Ukupna površina građevine iznosi više od 23.000, 23.000 m² od čega je dnevna bolnica i jednodnevna kirurgija oko 8.600 m², dok je preostali dio građevine javna podzemna garaža.

Procijenjena ukupna ulaganja osnivača Bolnice, Grada Zagreba, u izgradnju građevine i opremanje iznose oko 185.000.000,00 kn.

Opremanje dnevne bolnice i jednodnevne kirurgije medicinskom opremom financira se iz bespovratnih sredstva fondova Europske unije u iznosu 49.244.550,00 kn.

Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja u dnevnu bolnicu i jednodnevnu kirurgiju iznosi oko 235.000.000,00 kn.

Projekt je od iznimnog značaja za Grad Zagreb i Republiku Hrvatsku. Projekt se realizira u sinergiji gradske strategije razvoja i nacionalne strategije razvoja zdravstva. Projekt je usmjeren na razvoj i održivost javne zdravstvene zaštite u Gradu Zagrebu i Republici Hrvatskoj kao članici Europske unije.

Projekt će osigurati učinkovitu i dostupnu, tehnološki i organizacijski suvremenu zdravstvenu zaštitu u dnevnoj bolnici i jednodnevnoj kirurgiji za građane Grada Zagreba i ostale građane Republike Hrvatske

Projekt je primjer uspješnog korištenja bespovratnih sredstava EU fondova za unaprjeđenje javne zdravstvene zaštite građana i održivost javne zdravstvene službe u Gradu Zagrebu i Republici Hrvatskoj, a pokretanjem i realizacijom projekta dnevne bolnice i jednodnevne kirurgije, Bolnica je ponovno prepoznata kao važan čimbenik razvoja javne zdravstvene službe Republike Hrvatske kao članice Europske unije.

Prihvaćanjem strategije razvoja Bolnice iz 2014. godine, osnivač Bolnice, Grad Zagreb je 2015. godine započeo dogradnju i opremanje građevina Bolnice na jugoistočnom dijelu i na sjeverozapadnom dijelu postojeće građevine ukupne površine oko 1.835 m². Radovi su započeli 2015. godine te dovršeni koncem 2018. godine. Nova građevina sastoji se od sjeverozapadne i jugoistočne nadogradnje kao jedne projektne i investicijske cjeline. Izgrađeni su i opremljeni prostori za potrebe obavljanja djelatnosti patologije i citologije, interne medicine, oftalmologije, ortopedije, te kirurgije i urologije. Prostori dogradnje su opremljeni suvremenom medicinskom i nemedicinskom opremom.

Dogradnjom jugoistočne i sjeverozapadne građevine Bolnice je oslobođen prostor koji je ranije koristio Zavod za ortopediju te je prenamijenjen za potrebe obavljanja djelatnosti Klinike za ginekologiju i porodništvo.

S ciljem unaprjeđenja javne zdravstvene zaštite žena i novorođenčadi u djelatnosti ginekologije i porodništva, sukladno razvojnoj politici Bolnice kao dijela razvojne strategije i politike razvoja Grada Zagreba, izvršena je adaptacija prenamijenjenog prostora te rekonstrukcija infrastrukture i uređenje operacijskog i rodilišnog trakta te ostalih dijelova građevine Klinike za ginekologiju i porodništvo.

Paralelno sa dva navedena kapitalna projekta, u razdoblju od 2014. do 2019. godine tekli su procesi daljnjeg jačanja infrastrukturne, tehničke i tehnološke opremljenosti Bolnice te ustrojstvene promjene sukladne ukupnim procesima razvoja i rasta Bolnice.

Uz pomoć osnivača Bolnice, u procesu priprema za donošenje Nacionalnog plana razvoja kliničkih bolničkih centara, kliničkih bolnica, klinika i općih bolnica u Republici Hrvatskoj Ministarstva zdravstva, Bolnica je okrunila svoj dotadašnji razvoj te je odlukom Ministarstva zdravstva u Mrežu javne zdravstvene službe Republike Hrvatske uključena s ukupno 549 kreveta u stacionarnoj zdravstvenoj zaštiti i dnevnoj bolnici/ jednodnevnoj kirurgiji umjesto dotadašnjih 519 kreveta.

Ministarstvo zdravstva Republike Hrvatske je u razdoblju od 2015. godine, prepoznajući važnu ulogu Bolnice u sustavu javne zdravstvene zaštite, za potrebe obavljanja djelatnosti zavoda za radiologiju nabavilo 128 slojni MSCT uređaj koji je pušten u rad 2017. godine te angiografski uređaj za intervencijsku kardiologiju za potrebe Klinike za unutarnje bolesti, koji je pušten u rad početkom 2019. godine.

Prateći i podupirući razvoj i rast Kliničke bolnice „Sveti Duh“, Grad Zagreb prihvatio je 2016. godine program drugog ciklusa nabave medicinske opreme te je uz izdano jamstvo Bolnici za dugoročni kredit u iznosu 40.000.000,00 kn odobrio povrat kredita iz decentraliziranih sredstava čime je osiguran tijek održivosti daljnjeg razvoja Bolnice. U 2017. godini, u procesu javne nabave osigurana su kreditna sredstva kojima je za sve klinike i zavode Bolnice, osigurana suvremena oprema za obavljanje javne zdravstvene službe sukladno modernoj europskoj praksi.

Konačno u 2019. godini osnivač Bolnice, Grad Zagreb je osigurao nabavu najsuvremenijeg MR uređaja snage 3,0 T. Stavljanje u uporabu ovog kapitalnog uređaja očekuje se početkom 2020. godine.

2017. godine Klinici za neurologiju dodijeljena je od Europske organizacije za moždani udar (European Stroke Organisation) Zlatna nagrada Europske organizacije za moždani udar (European Stroke Organisation) za kvalitetu zbrinjavanja osoba s akutnim moždanim, 2018. godine Platinasta nagrada te 2019. godine Dijamantna nagrada.

Klinika za ginekologiju i porodništvo aktivni je suradnik na radnom paketu „Posteljica u patološkoj trudnoći“ u okviru Znanstvenog centra izvrsnosti za reproduktivnu i regenerativnu medicinu, podjedinica: Biomedicinsko istraživanje reprodukcije i razvoja, u sklopu projekta Europskih strukturalnih i investicijskih fondova, Konkurentnost i kohezija; Europski fond za regionalni razvoj: Regenerativna i reproduktivna medicina – istraživanja novih platformi i potencijala u razdoblju od 2017. godine.

U studenom 2018. godine Klinika je dobila zahvalnicu Ministarstva zdravstva Republike Hrvatske i Ureda UNICEF-a za Republiku Hrvatsku za sudjelovanje i iznimnom doprinosu u provedbi pilot projekta „Rodilište prijatelj majki i djece“

Na tragu kontinuiteta stručnog rada na razvoju nacionalnih programa i projekata u dječjoj oftalmologiji, u siječnju 2019. godine Referentni centar Ministarstva zdravstva Republike Hrvatske za dječju oftalmologiju i strabizam Klinike za očne bolesti Kliničke bolnice „Sveti Duh“ postao je Suradni centar Svjetske zdravstvene organizacije za dječju oftalmologiju, a za to postignuće Klinika je u prosincu 2019. godine dobila Diplomom Hrvatskog liječničkog zbora. Ujedno ovo je i jedina klinika u cjelokupnom zdravstvenom sustavu Republike Hrvatske s ovim prestižnim i značajnim statusom suradnog centra dodijeljenim od strane Svjetske zdravstvene organizacije.

Koncem 2019. godine Zavodu medicinsku laboratorisku dijagnostiku Bolnice dodijeljena su bespovratna sredstva za projekte financirane iz Europskih strukturalnih i investicijskih fondova, projekt pod nazivom Dijagnostički značaj kalprotektina u ranom prepoznavanju upalnih stanja.

U studenom 2019. godine Klinici za očne bolesti Kliničke bolnice „Sveti Duh“ predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar Kitarović dodijelila je Povelju Republike Hrvatske kao priznanje za izniman doprinos hrvatskoj medicini i zdravstvu kroz provedbu Nacionalnog preventivnog programa ranog otkrivanja slabovidnosti kod djece, uspostavu nacionalnog Registra ranog otkrivanja slabovidnosti te implementaciju ekspertize na svjetskoj razini što Klinika ostvaruje kao Suradni centar Svjetske zdravstvene organizacije za dječju oftalmologiju.

U 2020. godini planirana je i osnivaču Bolnice prezentirana potreba nabave hibridnog dijagnostičkog i intervencijskog RTG uređaja za invazivnu neurologiju i angiografsku dijagnostiku Zavoda za radiologiju čija će se nabava financirati iz decentraliziranih sredstava. Nabavom i stavljanjem u funkciju predmetnog uređaja, osigurati će se interventno, hitno zbrinjavanje pacijenata s moždanim udarom, sukladno najsuvremenijoj praksi te bitno poboljšati ishodi liječenja uz smanjenje stope smrtnosti i invaliditeta. Isto će se tako osigurati i najsuvremenija angiografska dijagnostika za potrebe svih ostalih pacijenata klinika i zavoda Bolnice.

Danas je Klinička bolnica „Sveti Duh“ prepoznata od građana Grada Zagreba i Republike Hrvatske kao bolnica odabira, o čemu svjedoči i činjenica da Bolnica danas zbrinjava oko 21% pacijenata iako raspolaže s oko 14% doktora medicine u sustavu hitnog zbrinjavanja pacijenata.

Radi konačnog prostornog zaokruženja kompleksa objekata bolnice s ciljem osiguranja podjednakih uvjeta i visokih infrastrukturnih, tehnoloških i tehničkih standarda obavljanja programa stacionarne i ambulantne zdravstvene zaštite svih djelatnosti i specijalnosti, uvjereni smo da ćemo, uz nastavak potpore našeg vlasnika i osnivača, Grada Zagreba, na čelu s gradonačelnikom Milanom Bandićem, te njegovim zdravstvenim timom na čelu s potpredsjednicom Skupštine Grada Zagreba, prof.dr.sc. Anom Stavljenić Rukavinom, pročelnikom Gradskog ureda za zdravstveno, dr. Vjekoslavom Jelečem, i članovima Upravnog vijeća Bolnice na čelu s dr. Gzimom Redžepijem, uspjeti realizirati i slijedeće planove:

- izgradnja nove građevine na mjestu sadašnje zgrade u kojoj je smještena djelatnost Zavoda za mikrobiologiju i hospitalne infekcije, sukladno odlukama nadležnih stručnih i predstavničkih tijela osnivača bolnice, Grada Zagreba, s početkom gradnje 2020. godine

- energetska obnova građevina Kliničke bolnice „Sveti Duh“ sukladno što uključuje obnovu infrastrukture i svih građevina te energetskih sustava za racionalniju potrošnju sukladno stvarnim i razvojnim potrebama Bolnice te standardima energetske učinkovitosti opskrbe električnom energijom i toplinskom energijom s ciljem trajnog smanjenja i održivosti stabilne opskrbe energijom uz smanje troškova

- gradnja energane toplane - energane na dva izvora energije na koje bolnica ima priključke (para i plin)
- kontinuirano završavanje i modernizacija ostale infrastrukture, posebno informatičke opreme
- gradnja novog kirurškog centra

Na stručnom i znanstvenom području planirano je, kao kontinuitet stručnog razvoja Kliničke bolnice „Sveti Duh“, koja je klinika Medicinskog fakulteta u Zagrebu i Medicinskog fakulteta u Osijeku te nastavna baza Fakulteta za dentalnu medicinu i zdravstvo sveučilišta u Osijeku, Farmaceutsko-biokemijskog fakulteta Zagrebačkog sveučilišta, Katoličkog sveučilišta i Sveučilišta Libertas i Zagrebačkog veleučilišta osigurati:

- uvjete za skoro stjecanje kliničkog statusa sadašnjih Zavoda za ortopediju, Zavoda za otorinolaringologiju i kirurgiju glave i vrata te Zavoda za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju te Kliničkog zavoda za laboratorijsku dijagnostiku, s ciljem osiguranja trajne stabilnosti sadašnjeg kliničkog statusa Bolnice
- u okviru planirane razine i dinamike tehničkog opremanja zdravstvene djelatnosti klinika i zavoda bolnice, energetske obnove građevina i infrastrukture Bolnice te stručne ekipiranosti klinika i zavoda, trajno osigurati kontinuitet unaprjeđenja stručne i poslovne učinkovitosti kroz sustav planiranja stručnih i poslovnih aktivnosti te nadzora ostvarivanja programa zdravstvene ambulantne zaštite, dnevnih bolnica i stacionarne zdravstvene zaštite i poslovnih uvjeta za obavljanje tih programa
- daljnje unaprjeđenje organizacije rada s naglaskom za ostvarivanje uvjeta za izvršavanje programe zdravstvene zaštite za korisnike unutar sustava obveznog zdravstvenog osiguranja te izvan sustava osnovnog zdravstvenog osiguranja s ciljem smanjenja ovisnosti od sustava deficitarnog financiranja javne zdravstvene službe i programa zdravstvene zaštite unutar Mreže javne zdravstvene zaštite Republike Hrvatske
- jačanje kadrovskih potencijala kroz planirane procese specijalizacija, užih specijalizacija, stjecanje znanstvenih i nastavnih zvanja te kroz trajnu edukaciju zdravstvenih radnika - liječnika, medicinskih biokemičara, medicinskih sestara i tehničara te ostalih zdravstvenih i nezdravstvenih zaposlenika koji čine ukupne kadrovske kapacitete bolnice
- stalno unaprjeđenje i dogradnja sustava kvalitete
- afirmaciju učinkovitog timskog, interdisciplinarnog rada svih zdravstvenih radnika koji čine jedinstven sustav dijagnostike, liječenja i skrbi, kao osnovne djelatnosti bolnice
- jačanje povezivanja i suradnje određenih specijalnosti i skupina zdravstvenih radnika unutar strukovnih udruga u Republici Hrvatskoj, te povezivanja sa sličnim udrugama u okružju
- provođenje mjera modernizacije i standardizacije održive povezanosti s institucijama sustava i društva u cjelini, kako bi se osigurao kontinuitet modernizacije i dostizanje postojećih standarda organizacije rada zdravstvenih djelatnosti i službi Bolnice kroz
 - daljnju dogradnju bibliotečno-informacijskog centra povezanog unutar zdravstvene i znanstvene zajednice
 - osiguranje kontinuiranog unaprjeđenja odnosa s vlasnikom i osnivačem Gradom Zagrebom, te institucijama sustava, Ministarstvom zdravstva, Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje, Ministarstvom znanosti i obrazovanja, zavodima za javno zdravstvo te drugim zdravstvenim ustanovama čime će se

osigurati zajednički ciljevi i interesi unaprjeđenja zdravstvene zaštite građana Grada Zagreba i ostalih korisnika zdravstvene zaštite u Kliničkoj bolnici Sveti Duh

- osigurati kontinuitet, afirmirati i unaprjeđivati suradnju sa nastavnicima i znanstvenim ustanovama i institucijama u Republici Hrvatskoj i inozemstvu

Obzirom na činjenicu da svaki sustav počiva na kvalitetnim ljudima, a Klinička bolnica „Sveti Duh“, ima vrhunske liječnike, izvanredne medicinske sestre te odlično ostalo medicinsko i nemedicinsko osoblje, neupitno je da će se navedeni planovi, uz iskazanu potporu vlasnika Bolnice, doista i ostvariti.

Potrebno je istaknuti da je tijekom razdoblja od 2006. godine niz zaposlenika obnašalo i još obnaša značajne uloge na zdravstvenoj sceni Republike Hrvatske.

Tako ističemo da je Antun Jurinić prvi predsjednik udruge Hrvatski zbor fizioterapeuta od 2000. do 2015. godine, a od 2015. godine predsjednik udruge je Snježana Benko. Vesna Konjevoda je prva predsjednica udruge Društvo medicinskih sestara/tehničara digestivne kirurgije od 2015. godine. Tanja Lupieri je predsjednica Hrvatske udruge medicinskih sestara od 2016. godine.

Ana-Maria Šimundić obnašala je dužnost glavne urednice časopisa *Biochemia Medica* od 2011. do listopada 2017., kada postaje savjetnica glavne urednice.

Marinela Jadanec Đurin glavna je urednica časopisa *Fizioinfo* od 2008. godine, a Manuela Filipec glavna je urednica časopisa *Physiotherapia Croatica* od 2016. godine.

Brankica Grgurić predsjednica je Hrvatskog strukovnog sindikata medicinskih sestara-medicinskih tehničara od 2016. godine.

Saša Janković liječnik je hrvatske nogometne reprezentacije, a Alan Ivković hrvatske vaterpolo reprezentacije.

Sanda Dubravčić članica je Medicinske komisije Međunarodne klizačke organizacije.

Edvard Galić je obnašao dužnost predsjednika Hrvatskog liječničkog športskog društva od 2009. do 2018. godine.

Višnja Nesek Adam predsjednica je Hrvatskog društva za hitnu medicinu od 2018. godine.

Žarko Rašić obnaša dužnosti dopredsjednika Hrvatskog društva za digestivnu kirurgiju od 2012. godine i dopredsjednika Hrvatskog kirurškog društva od 2014. godine.

Ivana Mikačić je predstavljala Hrvatsku agenciju za lijekove i medicinske proizvode u Europskoj agenciji za lijekove od 2011. do 2013. godine.

Mladen Bušić obnaša dužnost predsjednika Predsjedništva Udruge poslodavaca u zdravstvu Hrvatske od 2014. godine.

Krešimir Luetić obnaša dužnost predsjednika Hrvatske liječničke komore od 2019. godine.

Sretan Božić i nova godina!

Zagreb

1900

ANLANSKI OZAKREBNISKI

RESTORAN JAMBRIČKA